

overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland” en „Rotterdamsche Lloyd” wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Vericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
 RICHTINGSDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
 HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

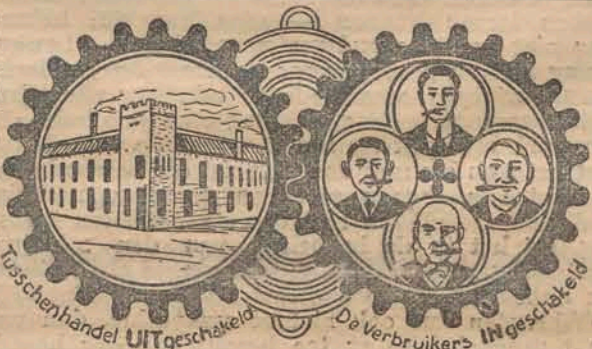
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie” en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Wa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

ENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Met succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan vrienden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het gebrachte aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daardoor elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de verbruiker, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoemde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan een proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

BOEATAN: „Boeatan” op de E. M. I. T. — Sinjo's. — Bulletin. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Med. Mutaties van 18 tot 25 Juli 1923.

Voor de Tropen

is het beroemde merk

„His Master's Voice”

GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.

De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.

ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij
WILLEM SPRENGER
 Agent der Gramophone Comp. Ltd.
 PASSAGE 46 TEL. H. 3778

PIERRE MATVELD

COIFFEUR POUR DAMES

Nouveauté Parfums espagnols
 „Myzurgia”

PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

Maakt Uwe tochten en reizen

op een

Harley-Davidson

's werelds eerste Motorrijwiel

en gij zult van Uwe vakantie de aangenaamste herinneringen bewaren

(Ingang Stevinstraat), feestelijk geopend, ofschoon zij nog niet geheel gereed was. De schilderijenzaal der „Onafhankelijken” en Boeatan's afdeeling, als ook enkele kleine stands, zijn gelukkig op tijd klaar gekomen, al ontbreekt nog hier en daar een verfje; o.a. aan de wanden van de warong, welke zoo aardig de buiten-zitplaats, grenzend aan de Boeatanzaal, afsluit. Die zaal ziet er gezellig-smaakvol uit, de wanden versierd met mooie batik en weefsels uit verschillende streken van den Archipel, terwijl op twee toonbanken in de hoeken nog allerlei vlecht-, koper- en houtsnijwerk ten verkoop ligt

INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

BEZUIDENHOUT-GARAGE
 Telefoon B. 344
 Luxe Auto Verhuur-Inrichting
 Nette Bediening • Billijke Prijzen
Bezuidenhout 42

„Boeatan” op de E. M. I. T.

Vrijdag 20 dezer werd, zooals de dagbladers uitvoerig heeft vermeld, de Eerste Moderne Internationale Tentoonstelling te Scheveningen

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Titonus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
SERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr.: 16-18. Valeriusstr.: 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
levert U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN

Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELINNENS, HUISSH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere
aanvraag franco.

Firma HILBRINK
Westeinde 29 Den Haag
t. o. Engelsche Legatie

Nieuwe Fransche en Engelsche Stoffen
Indische Uitrustingen
— Verlaagde Prijzen —

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.

in de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen- van hygiëne
en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DEN HAAG
VB
N.V.

Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijkstraat 139 Tel. Marnix 3820

**Brood - Beschuit
Banket**

Geregelde bezorging in alle wijken van DEN HAAG,
SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.

**ERNEST CASSUTTO
TANDARTS**
(Lid van de Vereeniging „Oost en West“)
Assistent: A. LATERMANN, Tandarts
Prins Mauritsplein 3
Telefoon SCH. 61 (Vroeger Fred. Hendriklaan)
Spreekuren: alle werkdagen 9-11 en 1-3
LAGE VASTE tarieven

uitgesteld; de derde hoek wordt ingenomen door
een buffet, waardoor Boeatan's volijverig Dames-
Comité aan bezoekers velerlei Indische versnape-
ringen worden aangeboden en in den vierden hoek
een piano staat, door de firma v. d. Does welwil-
lend in bruikleen afgestaan, waarin de middag-
theeurtjes en 's avonds tusschen acht en elf ver-
dienstelijk de Jazza-Bands, krontjongers en andere
„strijkjes“ de jeugd in de gelegenheid stelt in het
midden der zaal haar danslust bot te vieren, terwijl
aan de keurige tafeltjes langs de wanden en op het
terras tal van toeschouwers zitten te genieten.

In de *warong*, welke tegelijk keuken is, zijn vier
bekwame baboes den geheelen dag bezig heerlijke
Indische kostjes klaar te maken. Van de uitstekende
rijsttafel, nassi-goreng, bami, roedja, tjindol en
wat al niet meer, wordt dan ook druk gebruik ge-
maakt. Het is een éénige gelegenheid.

Sinjo's
door
M. CH. v. ROUVEROY VAN NIEUWAAL.

Overall, waar Fabricius' tooneelwerk „Indo en
Totok“ werd opgevoerd, zullen zeker maar wei-
nigen onder de oud-Indisch-gasten verzuimd heb-
ben het te gaan zien, en dan zullen degenen, die
Indië en zijn bewoners meer dan oppervlakkig
hebben leeren kennen — men kan dit, helaas,
lang niet van alle oud-gasten getuigen — bewon-
dering hebben gevoeld voor de haast fotografische
nauwkeurigheid, waarmede de schrijver zijne dra-
matis personae heeft geteekend, eene juistheid, die
zijn werk stempelt tot een „tranche de vie“. Maar,
gaat het hun als met ons, dan zal die bewondering
gepaard zijn gegaan met een gevoel van zielig-
heid, van medelijden met den geminachten kleur-
ling. Of het in de bedoeling van den schrijver
heeft gelegen dat gevoel te wekken, is ons natuur-
lijk onbekend.

Wij weten dus ook niet of sympathie, dan wel
het tegendeel hem er toe bracht een der hoofd-
personen zoo uit te beelden, als hij deed. Een an-
dere vraag is echter, of hij aan dien persoon den

Feuilleton.

Even naar Java.
(Uittreksels uit reisbrieven).

(Vervolg.)
Hotels.

In het hotelwezen op Java is in de laatste jaren veel
veranderd. Wat bouw, inventaris en de menu's betreft,
is bijna overal het peil opgevoerd. Jammer genoeg, is in
de na-oorlogs-roes dit gepaard gegaan met zulke hooge
uitgaven, dat er in vele hotels meer geld belegd is, dan
een redelijke rente mogelijk maakt. Hetzelfde geldt zulke
hotels, die, tegen steeds hooger bedragen, meermalen van
eigenaar verwisselden. De laatste bezitters zitten nu op
hooge lasten, in enkele gevallen hebben banken hotels
van debiteuren in handen moeten nemen.

Het leidende hotel voor geheel Indië is nog steeds het
Hotel des Indes te Batavia; nieuwe groepen kamers zijn
bijgebouwd en hebben gedeeltelijk oude vervangen. Alle
nieuwe blokken hebben twee verdiepingen. De plannen
voor het bouwen van een nieuwe eetzaal zijn uitgesteld,
zoodat het op drukke dagen daar nogal benauwd is.

Een drietal jaren geleden werd op de meest hinderlijke
en smakelooze wijze een dansloos tegen het voorgebouw
aangebouwd. Dit gedrocht is op de dansavonden veel te
klein, zoodat de hoop mag worden gekoesterd, dat het
niet lang meer zal bestaan. Ondanks vele veranderingen
in het beheer, bleef de verzorging der gasten goed. Het
eigenaardige karakter van dit hotel ligt echter niet alleen
in inrichting of beheer. Het is nog steeds het geprefe-
reerde hotel voor velen, die er dikwijls komen. Wie eeni-
germate bekend is in Indische kringen, vindt er steeds
vrienden en kennissen en dat juist doet hen er steeds
terugkeeren.

BESCHIKBAAR.

Voor een Rijwiel gaat men bij de
Fa TIMMERMAN & Co.
JAVASTR. 40 TASMANSTR. 147 PLETTERIJSTR. 170
Tel. H. 219 Tel. M. 2509 Tel. H. 3742

HIMA RUIJWIELEN
RUDGE-WHITWORTH RUIJWIELEN
GOUDSTER

juisten naam heeft gegeven? En op deze vraag
meenen wij in alle bescheidenheid geen bevesti-
gend antwoord te mogen geven. Immers, de hier
ten tooneele gevoerde kleurling is niet een Indo,
maar een „sinjo“.

Maar zijn die twee benamingen dan niet syno-
niem? zal men vragen. Neen, lezer, naar onze
opvatting stellig niet: wij voor ons maken wel
degelijk onderscheid tusschen Indo's en Sinjo's.
Waarin dit dan bestaat?

Dit nu willen wij trachten aan te geven:
In één opzicht dekken de woorden Indo en Sinjo
elkaar volkomen, en dat is wat geboorte betreft.
Beiden zijn van gemengd bloed, beiden danken
hun bestaan aan eene verbintenis van een Euro-
peeschen vader met eene inlandsche moeder, maar
daarbij houdt de overeenkomst op. Elke sinjo is
een Indo, maar het omgekeerde gaat niet op: psy-
chisch bestaat er een groot onderscheid tusschen
beide categorieën kleurlingen.

Dit onderscheid wordt gevormd door de opvoe-
ding en het milieu, waarin de kleurling wordt
groot gebracht en ontwikkeld.

Wordt de kleurling van af zijne geboorte opge-
voed en geleid in eene omgeving, waarin zijn aan-
leg, zoowel in psychischen en moreelen, als intel-
lectueelen zin wordt ontwikkeld, dan groeit hij op
tot eene persoonlijkheid, in geen enkel opzicht min-
derwaardig ten opzichte van den volbloed blanko.
Wie Indië kent en vrij is van het dwaze vooroor-
deel betreffende de kleur van de huid, zal dit be-
amen en voorbeelden te over van deze waarheid
kunnen aanwijzen.

De echte Sinjo is echter eene geheel andere
geur. Meestal verwekt door een Europeeschen
halfbloed vader, wien het ontbreekt aan de ver-
eischte ontwikkeling en beschaving, dan wel aan
de noodige geldmiddelen om zijn spruit eene op-
voeding te geven, waardoor deze tot een hoog-
zedelijk en verstandelijk peil kan worden opge-
heven, komt de baby terecht in den „kampong“,
waar de inlandsche moeder als opvoedster optreedt
en zijne omgeving zuiver inlandsch is, al komt het
kind daarin ook veel in aanraking met Indo's, die
eene opvoeding hebben gehad als de zijne, andere
Sinjo's dus.

Weltevreden heeft thans niet minder dan vier
klasse hotels. Door verbouwing en verandering in
zijn het *Java-Hotel* en het *Hotel der Nederlanden*
gemoderniseerd, terwijl op het Koningsplein het *Staats-
Hotel* er bij kwam. Dit laatste hotel werd van Regeerinswege
sticht om in den hotelnood te voorzien, de hotelnood, welke
vooral door het Ingenieurscongres van 1920, verwacht werd
bijzonder te zullen toenemen. Met opoffering van enorme
extra bedragen en andere belangen, is het in zeer korten
tijd gebouwd. Het voldoet goed. Waarom echter bij den
opzet getracht is er een *up to date* 1e klasse hotel van te
maken en niet, wat toch het eerst noodige was, een goed
koop hotel, is nimmer duidelijk geworden. Men zal hier
de oorzaak wel moeten zoeken in de atmosfeer der hoog-
conjunctuur-jaren, toen het Gouvernement vooraan ging
om allerlei niet te verantwoorden plannen uit te voeren
en nog vele andere voor te bereiden. Dit hotel is nu een
amphibie geworden, doordat men eenerzijds de hooge pri-
zen en kostbare menu's handhaaft, anderzijds de muzie-
en soortgelijke attracties heeft weggenomen. Staatsdien-
ren zijn onder de loge's van dit *Staatshotel* allerminst tal-
rijk. Eene verplichting om deze inrichting te begunstigen
of althans door een flinke reductie dit vrijwillig te ver-
krijgen, is blijkbaar te commercieel bevonden.

De twee bekende, grotere hotels te Buitenzorg zijn ook
à prix d'or tot *Staats-hotels* gepromoveerd. Aan de gebou-
wen en inventaris is niets veranderd, maar de verpleging
is, in tegenstelling met vroeger, thans goed. Ondanks de
melijk hooge prijzen, kan de exploitatie zich juist be-
druipen. Te Soekaboemi en Sindanglaya is alles bij het
oude gebleven. Te Bandoeng is het *Preanger-hotel* zeer op
den voorgrond getreden. Hoewel de bijbouw van nieuwe
kamerblokken daarbij van invloed was, is toch in hoofd-
zaak het zeer goede beheer er de aanleiding toe. Het *Grand
Hotel* te Djokja en het daaraan behoorende *Hotel Toegoe*
zijn in de laatste jaren niet veranderd. Ook hier echter
was goed beheer oorzaak van een gunstige reputatie, waaraan
door Djokja niet zelden wordt gekozen als plaats van
bijeenkomst voor congressen, vergaderingen, enz. Te Solo

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
Salon de Rafrâchissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Garage NASSAU
 SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
 Verhuren van Luxe Auto's
 tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
 Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

Zeebaboe's en Jongens
 beschikbaar. 203
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
 Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

SPECIALE AFDELING
HUWELIJS
UITZETTEN
INDIESE UIT-
RUSTINGEN
 VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT
GERZON
 DEN HAAG

Is het wonder, dat zulk een kind dichter staat en gelijk denkt als de personen in zulk een... dat hij eigenaardige trekken in zijn karakter krijgt, er andere opvattingen en gewoonten nabouwt dan zijne soortgenooten, die gelukkig waren ten opzichte van de aan hen besteede...
 Tegenover de buitenwereld is hij Europeaan, als van zijn vader, maar, om zijne eigenaardigheden, wordt hij door den volbloed-blanke vaak of meer geminacht, dikwerf bespot en voor een mal gehouden. Dientengevolge is hij tegen zijne blanke broeders teruggetrokken en wanwend; op grond hiervan wordt hem verweten „stiekum” te zijn.
 In één opzicht is dit verwijt niet geheel onverstand: wordt hij namelijk door zijn blanken broeder of gesard, dan zal hij veelal trachten zich af te waken, maar liefst in 't geheim. Door een kalme, flegmatische natuur, het erfdeel van zijn moeder, krijgt hij den naam van laksch en te zijn; vlug is hij stellig niet, maar toch weet hij waar nodig de handen uit de mouwen te steken; zij die op landelijke ondernemingen werken, zijn hiervan een voorbeeld.
 Overigens mogen den sinjo vele goede eigenschappen worden toegekend. Meestal is hij goed medelijdend en gul; kan hij iemand helpen, doet het gaarne. Hij is matig in het gebruik van alcoholica; zijn menu is zeer eenvoudig; heeft zijn bordje rijst met de eene of andere eenvoudige toepijns, dan is hij tevreden. Aan dure zaken verkwaamt hij zijn geld niet; 't liefst houdt hij van zijn „strootje”, zijn „klobot”, een zeer fijne sigaret van gedroogd maiskolven-blad, of van een kawang”, gevuld met inlandsche tabak, waarvan hij den rook bij voorkeur door den neus doet ontwijken („sedot”).
 Van de jacht is de sinjo een hartstochtelijk liefhebber; hij is dan ook daarin vaak zeer bevoerd, zijn schot treft meestal het doel. Ondanks zijn liefhebberij is hij toch een groot dierenvriend; houdt er in zijne woning en op zijn erf allerlei dieren op na, die hij goed verzorgt. Hij kent daar alle eigenaardigheden; in het dokteren van de verplegelingen acht hij zich (terecht of ten

onrechte?) een meester.
 Voor handenarbeid voelt hij maar matig, hoewel hierin in den laatsten tijd eene wending ten goede is gekomen. 't Meest gevoelt hij zich aangetrokken tot arbeid op een kantoor, waar hij zich in smetteloos wit kan kleeden. Op deze kleeding is hij zeer gesteld; hij is er dan ook zeer zuinig op. Daar hij weinig last van warmte heeft, kan hij z'n witte kleeding lang dragen, zonder dat deze er onzindelijk gaat uitzien; „in zwijm gevallen” boordjes kent hij niet.
 Hoe gaarne de sinjo er buitenshuis netjes uitziet, in zijne woning kleedt hij zich maar 't liefst in zijn katoenen slaapproek en wit baadje; hij loopt op muilen („tjenella's”) of blootsvoets.
 De sinjo is buitengewoon goedlachs; zelfs bij gezegden, waarin absoluut niets grappigs te bekenen is, lacht hij, soms zelfs uitbundig, en dat ook bij zijn eigen verhalen, in 't eerste geval uit beleefdheid, in het tweede geval uit verlegenheid, vooral wanneer hij met blanken spreekt.
 Wat zijn lichaam betreft, is hij slank, op mager af, en buitengewoon lenig. Hij is daardoor zeer geschikt voor het hanteeren van pen en teekengerei. Ook bij het dansen komt hem die lenigheid zeer te pas; hij danst dan ook sierlijk. De vrouwelijke munten daarin nog meer uit en het is verwonderlijk te zien, hoe sierlijk zij zich weten te bewegen, zonder de los aan de voeten zittende muiltjes te verliezen.
 Van muziek is de sinjo een groot minnaar; aan aanleg daarvoor ontbreekt het hem meestal niet. Een opvallende trek in de vrouwelijke sinjo, de „nonna”, is eene hartstocht voor sieraden, vooral diamanten. Het bezitten van deze flonkersteenen is voor haar een ideaal, waarvoor zij zich gaarne zware offers getroost. Meestal zijn zij goede kensters er van. Eigenaardig is het, dat zij dezen steen onderscheiden in *diamanten en briljanten*. „Diamant” is bij haar synoniem met „rosot”.
 Met onze schoone moedertaal is de sinjo nog al eens slaags. Het zoogenaamde „krompraten” is voor den volbloed-Europeaan veelal een bron van vroolijkheid en spotternij. Nu ja, 't moet erkend worden, dat de sinjo vaak wonderlijk met het Hollandsch omspringt (maar toch niet vreemder

LOUIS ZELDENRUST
 GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
 Premier Prix Academie Nationale, Paris
 PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG
 HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
 HENNÉ APPLICATIONS (Onschadelijk haarkleuren)
 Ondulation Permanente (best. tegen atmosfh. invl.)
 FRANSCHÉ MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

P. VAN DEN BRUL
 Veenestraat 15 Den Haag
 Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleeding
 Speciale afdeling voor
 Kleeding naar Maat

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR
 Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
 Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdags na 12 uur gesloten.
 Directeur: A. VAN BOXTEL,
 Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
 ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

N.N. Werkgevers!
 Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:
 Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.
 De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

het bekende Hotel Slier, een van die onvervalschte Nederlandsche hotels, zooals ze vroeger alle waren. Kamer, bediening goed, doch overigens nog dezelfde ietwat makkelijke inrichting als voorheen. Rustig wandelt in piyama door de eetzaal naar de badkamers, een weg langs de reeds ontbijtende gasten. Een bureau directie nog steeds verscholen op den achtergrond.
 Het bekende Paviljoen-hotel te Semarang is geheel omverand. De nadelen van de te zonnige en te drukke ligging zijn daarbij natuurlijk gebleven. Waarschijnlijk vanden betonbouw resonneert alle muziek er onaangehoord. Het beheer is in goede handen, waardoor voeding en bediening niets te wenschen overlaten. Te Soerabaya het Oranje-hotel, na eenige malen van eigenaar te zijn veranderd, in handen van een Bank en is een bekend onderwerp van het Hotel des Indes doende het tot een peil te brengen. Geheel is dit nog niet gelukt, maar verbetering wel merkbaar. Ook het Simpang-hotel is verandert en staat thans gunstig bekend.
 Het voorafgaande zijn in het kort genoemd de Hotel-almisje 1e klasse in de groote steden. Van belang voor reiziger is nog te weten, dat ook de berghotels veel verbeterd.
 Den Oosthoek kregen Nongodjadar en Poedjon goede beheerde hotels. Eerstgenoemde plaats, in verband met het klimaat en de mooie boschrijke omgeving, veel rijger gelegen dan Tosari, wordt thans, nu er een bevoorrecht hotel is en een autoweg er heen, door velen er van verkozen.
 Het Dieng-hotel te Wonosobo wordt gunstig beoordeeld. Guroet kwam bij de reeds bestaande hotels er bij de zieken-inrichting Ngempleng, terwijl te Tjise een zeer goed nieuw hotel het oude verving. Te Soerabaya kwam er een hotel bij.
 Verschillende andere plaatsen kan men in het hotel-boek ook verbetering constateeren.
 Het bijeen genomen mag dus gezegd worden, dat in de laatste jaren in het hotelwezen zeer veel is verbeterd en de verwende toerist niet teleurgesteld wordt.

Na dit algemeen overzicht willen wij nog eenigszins nader in beschouwing treden van het Indisch hotelleven en ook de gebreken aanwijzen, die, naar onze ervaring, nog veelvuldig worden waargenomen. Het is niet noodig daarbij nog eens afzonderlijk, bepaalde hotels te noemen.
 Eén van de belangrijke factoren, waarmede het leven in Indië is veraangenaamd, is de invoering van elektrisch licht. De gloeipeer is de geëigende verlichting voor de tropen en draagt zeer sterk bij tot verhooging van het levensgenot. Thans is overal in de groote steden lichtstroom te verkrijgen en buiten vindt men nog vele eigen lichtcentrales met waterkracht, oliemotoren, enz. Waar dit reeds zoo algemeen is en groote firma's zich met de installaties belasten, is het opvallend hoe achterlijk men nog is op het gebied der huis-installaties. De ouderwetsche tarieven nopen eenerzijds tot allerlei lastige schakelingen en beletten zelfs veelal het zoo gewenschte gebruik van elektrische waaiers, anderzijds zijn zij oorzaak van de meest dwaze licht-verspilling. De spanning in vele netten laat dikwijls zeer te wenschen over, met als het gevolg: slecht gloeiende lampen. De afwerking der installaties is dikwijls hoogst slordig, de materialen en fittings niet zelden van een kwaliteit, die men in Europa niet meer aanneemt. Een van de meest populaire schakelingen in Europa is die, waarvan men van uit zijn bed het licht in de slaapkamer kan aandoen. Van hoeveel meer beteekenis is dat niet voor Indië, waar juist het binnengaan van de klambroe bij vol verlichte kamer zooveel waard is, en bovendien het gevaar voor dieven en ongewenschte dieren ook het snel opdraaien van licht zoo noodig is. En toch: noch in de particuliere huizen, noch in de hotels vindt men deze zoo eenvoudige bed-schakelaar.
 In een Indische slaapkamer behoort zeker het licht en ook een elektrische waaijer van uit het bed bediend te kunnen worden.
 De meeste hotels en moderne huizen hebben thans vaste washtafels, terwijl W.C.'s al van vroeger dateeren. Maar ook hierbij staat men veelal versteld van de slordige uitvoering en dito onderhoud. Wat de W.C.'s betreft zijn door

Registerij „DE SALAK”
 Molenstraat 67 hoek Prinsestraat
 Telefoon H. 2849
 betrouwbaarste en goedkoopste adres
 Indische Geneesmiddelen

BESCHIKBAAR.

Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co
 VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
 TEL. SCH. 1198.

Anfa Zijspanwagens
 Ace- en

:: Indian-Motoren ::

FORD Automobielen

BESCHIKBAAR.

ROVER

LEVERANCIER
 OOST EN WEST

OSMOND

RIJWIELEN
 BIJ

J. H. C. MERCKEL

PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
 BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461

DEN HAAG

ALL STEEL

VERZENDT NAAR
 OOST EN WEST

BATAVIER

BESCHIKBAAR.

FRANÇOIS BLOM's
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
 Geb. in linnen Stempelband

f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
 Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

FIRMA P. C. & A. PICO & ZONEN
 Brandtstraat 2-6 Tel. M. 1478
 de Van den Boschstr. 213 Tel. B. 178
DEN HAAG

Rund-, Kalfs-, Varkens- en Lamslagerij, annex
 Fijne Worst- en Vleeschwarenfabriek.
 (1882-1922).

dan vele Europeanen met inlandsche talen)! Maar men bedenke, dat onze taal eene lang niet gemakkelijke is, o.a. daardoor, dat er zoo'n groot verschil bestaat tusschen de geschreven taal en de spreektaal.

Nu is 't Hollandsch voor den sinjo eene op school aangeleerde taal; wil hij zich daarin zoo goed mogelijk uitdrukken, dan is zijne taal vaak veel te „mooi”, te „boekerig”. Daar komt nog iets bij: Hollandsch spreekt en hoort hij bijna uitsluitend op school; in den huiselijken kring wordt bijna nooit anders dan eene inlandsche taal (gewoonlijk Maleisch) gebedigd. Door al die omstandigheden heeft het Hollandsch van den sinjo vele eigenaardigheden. Om te beginnen wordt de slot-n van de Hollandsche woorden altijd duidelijk uitgesproken. De door ons talloze keeren gebruikte woordjes *het* en *er* worden weggelaten; de sinjo zegt: „ik heb niet aan gedacht”, „hij heeft mij zoeven gezegd”, enz.

Deel veel moeite bezorgen hem de Maleische woorden, die in onze taal meer dan éene beteekenis hebben. Zoo verwisselt hij vaak „alleen” met „zelf”, omdat beide woorden in het Maleisch „sendiri” beduiden. „Mateng” heet in het Hollandsch zoowel „rijp” als „gaar”; „tanam” staat zoowel voor „planten” als voor „begraven”; „pakej” heet „gebruiken” maar ook „dragen” (n.l. aan het lichaam, zooals kleeding, sieraden, brillen, enz.). Ongelukkigerwijs kiest hij bij het Hollandsch spreken nog al eens de verkeerde Hollandsche benaming.

Een „schoenhoorn” heet in het Maleisch „sendok sepatoe” (lett. „schoenlepel”). Lang niet zelden gebruikt de sinjo dan ook laatstgenoemd woord. Eene andere eigenaardigheid is het combineeren van twee uitdrukkingen voor eenzelfde begrip; zoo bijv.: „ik ben er in geslaagd” en „het is mij gelukt”. Hieruit ontstaat dan vaak „ik ben er in gelukt”.

Uit de uitdrukkingen „ik kan het niet zien” en „het is niet te zien” wordt gevormd „ik kan niet te zien” en zoo meer.

Zeer veelvuldig zijn de fouten in het accent in een woord en de klem op een woord in een zin. Dat het taaltje van den sinjo nog al eens op de

de importeerende firma's, zonder eenigen kijk op de gewijzigde omstandigheden, ongewijzigde inrichtingen aan de markt gebracht, passende voor Europeesche toestanden. Op de gevolgen van de veelal veel geringer druk in de leidingen, is geen acht geslagen, evenmin op die van ijzerhoudend water. Een ongelooflijk groote hoeveelheid kostbaar water gaat daarbij verloren. Hierbij komt nog, dat ook het onderhoud van alle kranen boven washtafels mandiebakken alleszins onvoldoende is. Installaties, die nog maar een paar jaar oud zijn, lekken voortdurend. Men kan Indië wel 't land der lekkende kranen noemen. De kwantiteit water, die verloren gaat is enorm. Berekend naar hetgeen een eenvoudige meting tot resultaat had, moeten in verschillende groote hotels duizenden kubieke meters per maand aldus onnoodig verloren gaan. En toch is waarlijk de eenvoudigste Javaan handig genoeg om de gebreken te herstellen, wanneer hem 't maar eens gewezen is en daarna controle niet ontbreekt.

Wat meubilair betreft, kan de toestand overal voldoende geacht worden, hier en daar zelfs onnoodig kostbaar. Wel ontbreken veelal aschbakjes en prullemanden, artikelen die toch niet kostbaar zijn en veel zouden bijdragen het onoogelijk inzicht van verschillende voorgalerijtjes te verbeteren, waar men nu maar alles op den grond werpt.

Nu nagenoeg alle nieuwe hotels eigen badkamers hebben, vraagt men zich wel eens af: of de architecten van hotels daar nooit in logeeren? Heel veel treft men toch een situatie aan, waarbij men, gaande van slaapkamer naar de aangelegen badkamer over een open ruimte moet, voor alle bureu zichtbaar. Een kleine borstwering of schutsei zou dat ongemak voorkomen hebben.

Zonder de dure schrijftafels noodig te hebben, die alleen voor vaste logé's nuttig zijn, heeft de toerist behoefte aan inkt, vloeel en papier. Het onderhoud van inkt-potten en vloeel schijnt moeilijk, in de meeste gevallen lijkt de inkt wel op verdunde schoensmeer. Er zou niets geen bezwaar zijn den gast voor 't papier te laten betalen per bon, maar dan zouden pakjes papier, kaarten en

BESCHIKBAAR.

BEROEPS-
 LEERAARS
 UIT
 ENGELAND
 DIE DOEK
 HOLLANDSCH
 SPREKEN

SCHOOL
 OF
ENGLISH

Geleenstraat 118
 Weteringkade
DEN HAAG

UITSLUITEND
 PRIVAAT
 ONDERRICHT
 IN DE
 ENGELSCH-
 TAAL

lachsieren van den volbloed-blanke werkt, zal men zich op grond van het voorgaande kunnen voorstellen, maar hiertegenover vergete men niet, dat vele Europeanen bij het spreken van eene inheemsche taal minstens evenvele en groote bokkenschieten, die voor den inboorling en den sinjo niet minder vermakelijk zijn. Maar tot hunne eer diem er bij gezegd te worden, den spreker daarom in zijn gezicht uit te lachen, dat komt hem niet in de gedachte. De blanke kan in dit opzicht van zijn getinte broeders een lesje in beleefdheid en fijngevoeligheid nemen.

Opmerkelijk is het, dat de sinjo over het algemeen door zijn inlandsch personeel veel beter wordt bediend dan de meeste Europeanen, niet tegenstaande hij van die menschen heel wat meer prestaties eischt en hun veel minder aan loonen betaalt dan de volbloed-blanke.

En hiermede vermeenen wij wel de voornaamste eigenaardigheden van den sinjo in het licht te hebben gesteld. Wij hebben getracht dit element van de Indische samenleving in een gunstiger daglicht te plaatsen, door ook op het goede, dat er in schuilt te wijzen. Houdt de volbloed-blanke hiermede rekening en weet hij zich vrij te houden van vooroordeel, dat hem belet te trachten den sinjo te leeren kennen, dan zal allicht wat meerde waardering in de plaats komen van mindere achting, zelfs minachting.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Memorie van Antwoord.

In de M. v. A. op het afdelingsverslag van den Volksraad over de Indische Begrooting wordt, volgens de Loc. van 8 Juni, gezegd, dat de verhouding van den Min. v. Kol. tot den Landvoogd, welke meer van zeer teeren aard geweest is door de instelling van den Volksraad, nog moeilijker geworden

enveloppen van behoorlijke kwaliteit beschikbaar gesteld worden, zooals in vele Fransche hotels thans geschiedt. Thans is het gratis vloeel en papier veelal onbruikbaar. Heeft men nog iets anders noodig, touw of lijn voor het gereedmaken van bagage voor de bootreis, blijkt 't nog treuriger daarmede gesteld. Bij een onwillig of sukkelige kamerjongen heet het: *tida ada*, in alle vallen. Een handige jongen haalt wat oude touwtjes, elkaar en verschijnt met een oud sigarettentabakje, lijn, die hij ergens opgedoken heeft. Met de vingers worden dan etiketten, enz. op de koffers geplakt. Iedereen volkomen bereid voor zulke extra's te betalen, redent meer om ze in het hotel in geschikten vorm verkrijgbaar te stellen.

Een groot belang voor hotelgasten is een vlugge aflevering van waschgoed. De prijs is daarbij nevenzaak. In één hotel heeft men een uitstekende eigen wasscherij, die tot ieders tevredenheid werkt, in de meeste andere komen geregeld vaste waschbazen, op sommige andere heeft men er voortdurend ellende mede. Ook in dit opzicht kunnen hoteldirecties dus nog véél verbeteren.

Een der bekendste, hinderlijke verschijnselen van het Indisch hotel is de lap. Iedere bediende heeft een lap in de hand of zelfs hangt men die wel aan een jasknopen. Die lap, welke in de beste hotels hoogstens eens per week wordt verwisseld, in andere ettelijke dagen achtereen wordt, dient voor alles. Men stoft er uw stoel mede, veegt er de borden mede, verdrijft de vliegen, reinigt hals van een flesch, enz. enz. In een stil hoekje veegt jongen er zijn vingers aan af, wanneer hij zijn neus heeft gesnoten; nog onsmakelijker gebruiken zullen we niet opnoemen....

De voeding is in bijna alle hotels zeer voldoende, in goed. Wel echter onnoodig uitgebreid en voor vaste gasten monotoon. Dit komt grootendeels ook, omdat de hoteltafel zoowel moet dienen voor geregelde gasten, als voor degenen, die er eens bij uitzondering komen. Deze laatste wenschen te dejeuneren en te dineeren, de anderen

VERLOFGANGERS

JE ADRES voor Gereedschappen,
 Koperwerk, Gordijn-garnituren,
 Geldkisten, enz. enz. is bij

A. NIEUWENHUIZEN

Prinsestraat 19-21 Tel. H. 7763

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

DEN HAAG

TELEFOON 4782

waardig genoeg, enige aandacht te schenken aan Singapore, dat toch de sleutel houdt van de poort tusschen het Oosten en het Westen! En dus bleef Engeland formeel vrij, Singapore tot een Britsche vlootbasis in het Verre Oosten te maken. Japan zegt echter — en zeker niet ten onrechte — dat deze handelwijze van Engeland indruischt tegen den geest van het verdrag van Washington, daar dit immers ten doel had, de wapeniging op den Groot-Oceaan te beperken en zeer zeker geen nieuwe versterkte punten te creëren. Doch in stede nu van voor te stellen, deze zaak onder de aandacht te brengen van de onderteekenaars van het verdrag van Washington, dringt de Japansche pers er op aan, dat nu ook Japan een marine-basis op Formosa zal vestigen, ondanks het verdrag. En zij instigeert tevens Frankrijk en Nederland, hunne vloot in de Indische wateren uit te breiden. Dit alles dan dus tegen Singapore en Engeland. Zelfs noemt de Japansche pers een versterkt Singapore een rechtstreeksche bedreiging van Nederlandsch-Indië; het vraagt ons, of wij er wel zoo zeker van zijn, dat wij nimmer in oorlog met Engeland zullen kunnen geraken.

Wat dit laatste betreft, gelooft de *Sumatra Post* (van 6 Juni) stellig niet aan een oorlog met Engeland in Europa of Indië, zoo lang wij ons slechts zullen behoeden voor een kortzichtig beheer in den Indischen Archipel.

Doch om een andere reden schuilt er voor ons een groot gevaar in de vestiging van een Britsche vlootbasis te Singapore. In tijd van oorlog vormen zulke vlootstations de aantrekkingspunten voor de vijandelijke vloot en dus zal het gevolg zijn, dat een eventuele strijd op den Groot-Oceaan zich in de zuidelijke wateren zal concentreren, 't geen de neutraliteit van Ned.-Indië tot een zeer hachelijke zou maken, te meer, waar de landen rondom den Pacific, Singapore moetende mijden, geen anderen uitweg naar het overig deel der wereld zouden hebben dan dwars door onze archipel heen. En men herinnere zich daarbij, dat een paar jaren geleden zekere heethoofden in de Japansche pers op een bedenkelijke wijze de aandacht vestigden op Straat Soenda.

Met dit alles voor oogen kunnen wij zeker niet instemmen met de juichtonen van pres. Harding. Veeleer schijnt 't, dat de Britsche plannen betreffende Singapore het sein zullen geven tot een uitbreiding van de wapeniging van den Groot-Oceaan. Deze plannen behoorden voor pres. Harding een aanleiding te zijn tot het beleggen van

Zeer goedkoop zijn geworden de auto's, niet zoozeer die der hotels, doch die der thans sterk concurrerende garages en dan nog de talrijke taxis. Deze laatste hebben geen taximeter, doch zijn feitelijk „snorders”, die, wanneer men de markt kent, tegen zeer billijk tarief rijden. In sommige plaatsen hebben zij de rijtuigen in hooge mate verdrongen, vooral daar waar groote afstanden zijn af te leggen. Zoo zijn de Soerabajasche *kossong* en de Batavia'sche *ebro* uitstervende verschijnselen op de wegen.

Vele sociëteiten zijn in de laatste jaren verbeterd en uitgebreid. In meerdere gevallen ging dit gepaard met dusdanige kosten, dat men thans op zware lasten zit. Ook hebben de noodige drama's ter zake van slechts beheer niet ontbroken.

Het aantal bioscopen is steeds toegenomen, ook de kostbaarheid der gebouwen. De films zijn natuurlijk berekend voor het overgroot deel der bezoekers, n.l. het Inlandsche publiek en dus voor meer ontwikkelden maar zeer matig genietbaar. Onbegrijpelijk is het, dat deze laatste zulke hoge entree's willen betalen voor het hoogst matige dat hen wordt voorgedraaid. Een nieuw en zeer bedenkelijk verschijnsel, dat overal zich op den voorgrond dringt, zijn de loterijen, die in den vorm van premie-eeningen de goede gemeente draineeren. Het lijkt wel of men in Italië is! Willen we hopen, dat de loome, sloome wetgeving deze pest niet zóó lang zal laten doorwoekeren, als plaats vond met de bioscoopfilms, waarover sinds het eerste optreden ongeveer in 1905 meer kilometers nota's en adviezen geschreven zijn, dan alle filmoperateurs samen op één avond kunnen afdraaien. En waarvan 't resultaat nog steeds moet worden afgewacht.

TOERIST.

BESCHIKBAAR.

helgeen niet valt tegen te spreken. Houdt men er voor oogen, dat de volle verantwoordelijkheid thans nog bij het Opperbestuur berust, dan men geneigd zijn matiging in zijn oordeel te vrachten. Overigens zijn het Opperbestuur en de Indische Regeering eenstemmig van oordeel, dat de bestaande verhouding niet de juiste is. Het bevelen door den Volksraad behandelde wetsontwerp zake de Staatsinrichting van Ned.-Indië leert in die richting naar verbetering gestreefd moet worden, in verband waarmee de Regeering meent van verdere gedachtenwisseling ter zake te onthouden.

Tot haar groote voldoening heeft zij vernomen, geen lid de *spoorwegstaking* verdedigd heeft. Die bedenkingen hadden tegen het oordeel van Landvoogd, dat de staking zuiver revolutionair was, mogen eraan herinnerd worden, dat, wat juist moge zijn van den economischen ondergrond voor ontevredenheid, bij een deel van het personeel de gemoederen in beweging gebracht zijn door de voortgezette propaganda, gericht op omverwerping der maatschappelijke orde. De leiders op een ongelukkig oogenblik geardeerd zijn, is geheel te wijten aan die leiders die op een zoo ongelukkig gekozen oogenblik vonden de strafwet te moeten overtreden. De revolutionaire draad, die door alles heenloopt, teent zich zoo duidelijk af, dat de Regeering haar qualificatie niet kan terugnemen.

De wapeniging in het Verre Oosten.

Het Britsche plan, om van Singapore een vlootbasis te maken, heeft begrijpelijker wijze in Japan opzien gebaard. Men beschouwt daar de afsluiting van de Straat van Malacca, den zeeweg, die ook Japan met het Westelijk half-land verbindt, als een toekomstige bedreiging van het land, maar tevens als een ontduiking van het tracé van Washington. Het verdrag van Washington had ten doel, de wapeniging in het Verre Oosten te beperken, en op enkele dagen geleden ging president Harding er in zijner redevoeringen prat op, dat Amerika het bewijs geleverd, dat beperking van wapeniging mogelijk was. Dat Amerika er thans naar zou streven de oorlogsmogeligheden voor de toekomst te verminderen.

Washington werd bepaald, dat Engeland nimmer verdringen zou mogen aanleggen te Hongkong, waartegen Japan moest afzien van het vestigen van een marine-basis op Formosa. Men verzuimde ter conferentie, merkten alleen een behoorlijke voeding. Als gevolg zijn de kosten voor beide categorieën bestemd feitelijk alleen de hogere eischen berekend. Iedereen, die geïnteresseerd is in de hotels eet, snakt naar gewoon huiselijk voedsel. Hierin zou te voorzien zijn, door twee menu's beschikbaar te stellen, hetgeen niet hetzelfde is als van 't eene wat schotels te schrappen of over te slaan.

Merkw aardig zijn in de laatste drie jaar de vries- en koel- artikelen sterk op den voorgrond getreden. Niet alleen in de hotels, ook in de eenvoudige en zeer eenvoudige huishoudens worden deze thans veel gebruikt en hebben zij snoeperij en blikjes vervangen.

Men ziet van het feit, dat versche waar op zich zelf veel gezonder is, zit in deze mode groot gevaar. Want in een groot hotel, dat zijne koelruimte heeft, de afhandeling van dat bevroren goed wel behoorlijk geïnteresseerd, niet de minste waarborg bestaat, dat het transport en de bereiding ook in de kleinere keukens naar eisch wordt.

Overigens zijn deze zaken, uit hun aard, zeer kostbaar en behoren zij zeker niet thuis in een tijd waarin bezuiniging moet worden gestreefd.

Wordt, naar mijn indruk, in Indië na den oorlog meer alcohol gebruikt als daarvoor. Van de toen sterk merkbare neiging tot beperking blijkt helaas de hotels en sociëteiten althans weinig meer. De omzet dranken is daar zeer groot, ondanks de zeer hoge prijzen. Van zeer veel waarde is een goede afkoeling der *long drinks*. Deze laat dikwijls te wenschen over. Wanneer de stapels flesschen sodawater ziet, die binnen een tijd in een eetzaal worden verbruikt, begrijpt men, hoe moeilijk is alles goed te koelen. Daarom juist is het, dat nog nergens te vinden is de *soda fountain*, een eenvoudige inrichting, gelijkende op die voor 't aftappen van bier, waarin men water en vloeibaar koolzuur mengt en aftapt. De koeling kost daarbij veel minder ijs dan iemand behoeft over louwe split, limonade of kwast

Hotel „de Leeuwerik”
 KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
 TELEFOON 514
 Huis van den Eersten Rang
 CENTRALE VERWARMING.

MEUBELLEN

INKOOP VERKOOP

FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage

Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

Muziekhuis

LUXOR

GROOTE MARKT 28

DEN HAAG

GROOTE SORTERING GRAMOPHOONS
 EN GRAMOPHOONPLATEN

Voor repatrieerenden speciale conditiën

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkoopen of hunne verzameling wenschen te completeren, worden attent gemaakt op de rubriek *Vraag en Aanbod* in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20

TEL. H. 1987*

DEN HAAG

Naamlooze Vennootschap Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN

Eenig adres: **Koninginnegracht 10.**

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
 en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

't SPORTHUIS

v/h E. ARNOUITS
GRAVENSTRAAT tegenover de Bonmeterie DEN HAAG

HEEREN
MODE
ARTIKELLEN

PRIMA

Engelsche
Regerjassen

voor
Dames en Heeren.

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereniging.

Ten gevolge der heerschende malaise wordt het bestaan van genoemd blad bedreigd.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen

DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN

Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11-12 u. 's- Avonds 9-10 u.

Restaurant „GUDE”

WEIMARSTRAAT 341 TELEFOON M. 5240

Diners vanaf . . . . . 80 cent
Dagschotel (tusschen 12 en 2 uur) . . . 60 cent
Uitzending van Diners tusschen 4 en 7 uur
Kamers met pension vanaf f 50.- per maand

Aanbevelend, EUG. J. D'HAINÉ

een spoed-conferentie der onderteekenaars van het verdrag van Washington, ten einde te overleggen, welke waarborgen voor de toekomst aan het Britsche volk kunnen worden gegeven, zoodanig, dat Engeland van de versterking van Singapore zal kunnen afzien.

Nederland heeft in zekere mate mede schuld aan de ontwikkeling der feiten, doordat het in zijn onzalig Indisch vlootplan een maritieme versterking van een punt in den Riouw-archipel heeft opgenomen, vlak tegenover Singapore gelegen.

Het Britsche volk heeft zich over de geheele aarde verspreid en vindt in het moederland zijn centrum voor de behartiging van zijne belangen in alle deelen der wereld, waar het zich heeft nedergezet. Zoolang echter in 't algemeen de behartiging van zulke verspreide nationale belangen gezocht wordt in de oude geweldmiddelen, zal de groote verspreidheid der Britsche marine een blijvend gevaar opleveren voor rust en vrede. De oude theorie omtrent het evenwicht der grootmachten, waarin voor allen de vrede zou berusten, heeft afgedaan. De oorlog zelf heeft de voosheid dezer theorie bevestigd. Vroeger lagen wij hier als in Abraham's schoot met rondom ons Engeland, Australië, Duitschland, Frankrijk en Amerika. Zonder dat er hier feitelijk iets is gebeurd, is dat evenwicht totaal verbroken en zien wij, met Singapore als Britsche vlootbasis, feitelijk slechts om ons heen Engeland, Japan en Amerika, terwijl wij, 't dichtst bij Singapore gelegen, het voortdurend besef zullen hebben van een suprematie van Engeland in dit, ook ons deel van het Oosten.

Met 't oog op deze constellatie moest 't juist Engeland zijn, dat, ter afwering van de rampen, welke er in de toekomst uit zullen kunnen voortvloeien, alle internationale middelen aangreep om althans in het Oosten een zoodanige internationale orde in 't leven te roepen, dat inderdaad, gelijk Harding zeide, de oorlogsmogelijkheden tot het denkbare minimum worden beperkt. Zoo iets moet toch in onzen verlichten tijd mogelijk zijn, vooral, waar hier in dit onmetelijk werelddeel nog overvloed van ruimte voor allen en een iegelijk is om zich te bewegen zonder een ander te hinderen of te dwarsboomen.

Het Britsche plan betreffende Singapore behoort den sloot te geven tot eene tweede Pan-Pacifiontwapeningsconferentie, opdat het Oosten het voorbeeld geve aan het Westen. In die conferentie behoort ook Nederlandsch-Indië te worden opgenomen, al ware 't slechts wegens de belangrijkheid zijner geografische ligging. En dat wij dan ons vlootplan, het vestigen van een maritiem steunpunt in den Riouw-archipel inclus, alvast moeten opbergen, spreekt vanzelf.

De boycot van Japansche goederen.

Betreffende den Chineeschen boycot van Japansche goederen, ook in Ned-Indië, deelt het Soer. Hbl. van 4 Juni het volgende mede:

De Japansche regering diende 9 Mei 1915 bij de toenmalige Chineesche regering van Yan Shih Kai de sedert berucht geworden 21 eischen in. Sinds dien beschouwen de Chinezen dien datum als een dag van nationale schande, op welke de vlag ten teken van rouw, halfstoks geheschen wordt en aan de jeugd wordt ingeprent, op hoedanige wijze Japan het vaderland vernederd heeft op dezen dag. Doch ook verenigingen van allerlei aard, welke onder de Chinezen, zoo in het eigen land als in den vreemde, welig schenen te bloeien, benutten dezen dag voor het maken van propaganda, om de regering van China te steunen bij hare pogingen, om die nationale schande uitgewischt te krijgen.

Meergenoemde 21 eischen waren verdeeld in 5 groepen, waarvan de 5e groep, welke de zwaarste eischen bevatte, nooit is doorgevoerd.

Doch in de 4e groep bevond zich de eisch van verlening van het van de Russen overgenomen pachtcontract van het schiereiland Liaotung, met de steden Port Arthur en Dalny. Het Russische pachtcontract was aangegaan voor 25 jaren en zou dit jaar zijn verstreken, weshalve de Chineesche regering thans stappen gedaan heeft om de Japansche te bewegen, af te zien van de in 1915 afgedwongen verlenging van bedoeld contract en Liaotung te

BESCHIKBAAR.

Pension „SUNNY HOME”

Laan v. Meerdervoort 568 Telef. M 1904.

Indische en Hollandsche Tafel
van 12-2 en van 5-7 uur

Volledig Pension v. af f 4.- per pers. per dag

ontuimen.

Japan wees dit verzoek af, en waar China niet bij machte is een beroep te doen op de wapenen, kon de regering geen verdere stappen doen, waarom de patriotten besloten andere middelen aan te wenden.

Reeds eerder werden waardeerbare resultaten verkregen met wat in den grond wel degelijk een boycot van Japansche goederen is, al spreekt de oorspronkelijke propaganda ook slechts van het bevorderen van den afzet van de waren van het eigen land, van Chineesche waren dus, en niet van het boycotten van buitenlandsche, in casu Japansche goederen.

Het blad vervolgt:

Deze propaganda is ook gevoerd onder de Chinezen in den vreemde, onze Indische medeburgers van dien landaard daarvoor begrepen, en met succes. Dat de boycotbeweging vorderingen maakt, is duidelijk.

Een vraagstuk van groot belang voor Indië is geweest, of Formosa beschouwd zou worden als een deel van China of als een deel van Japan. Uitgemaakt is ten slotte, dat het eiland gerekend zal worden een deel van Japan te wezen, waardoor ook de Formosathee en de suiker zullen worden geboycot.

Besloten is voorts de tot 1 Juli loopende contracten nog gewoon uit te voeren, doch met ingang van dien datum zich strikt aan den boycot te houden.

De Indische Courant betoogt, dat deze boycot den duur leiden moet tot prijsverhooging van verschillende importartikelen en..... misschien zelfs tot winst voor de Japanners zelf, die geboycot worden.

De Japanner maakt met zijn goederen de te wachten prijsstijging ook mee en verkoopt dus slechts even onder den prijs van het Europeesche fabrikaat. Door de sterke prijsopdriving van het Europeesche fabrikaat komt er weer een groot schare van Europeesche koopers, die zich met het panch goed tevreden moeten stellen en, als gevolg van de prijsopdriving, betalen zij daarvoor aan den Japanner misschien het twee- à drievoudige van de prijzen, die de Japanner vroeger zijn Chineesche afnemers kon maken.

Wel staan grootere bestellingen in Europa tegenover het groter verbruik van Europeesche goederen, maar bij een boycotbeweging blijft men toch met bestellen steeds de noodige voorzichtigheid betrachten, al was het alleen maar, omdat dergelijke beweging gemakkelijk kan verslappen en men dan over eenigen tijd met zeer groot voorraden zou komen te zitten.

Een goed doorgevoerde boycot heeft voor de Japanners lang niet die gevolgen als men zich soms voorstelt, terwijl de overige importeurs den toestand profiteren en..... Symen weer het gelag betaalt.

Opium.

De opium-commissie van den Volkenbond te Genève heeft met algemeene stemmen een voorstel van den Britschen gedelegeerde Malcolm de Levingne aangenomen, waarin bevestigd werd het tweede gedeelte der Haagsche Opiumconventie in werking te doen treden. Den Volkenbond zal worden verzoekt de betrokkene mogendheden uit te noodigen tot een conferentie ter bespreking van de daartoe noodige maatregelen. De conferentie zou tevens de mogelijkheid hebben te onderzoeken van een internationale overeenkomst, waarbij onder andere voor alle betrokkenen eenzelfde opium-politiek zou worden aangenomen, het ginsel van een uniformen opiumprijs en van uniformen straffen tegen overtreding van de bepalingen.

Bedoeld tweede gedeelte van de Haagsche opiumconventie behelst een verhooging van den prijs van bereid opium, registratie van opiumschuivers, toezicht en controle op de opium-productie, staatsmonopolies voor den verkoop van opium-producten en een internationale regeling voor een toezicht op, en beperking van den handel in opium. Ons gouvernement voldoet reeds grootendeels aan deze voorwaarden, daar de opiumbereiding en -verkoop in Indië een gouvernementmonopolie is, en naar beperking van het opiumgebruik wordt gestreefd door hooge prijzen en door de invoering van een licentiestelsel.

De Amerikaansche delegatie te Genève constateerde echter, dat de financiën van verscheidene koloniën in het Verre Oosten nog afhankelijk waren van hooge inkomsten

Hotel „PROMENADE”

Oude Schev. weg 21

TEL. SCH. 454

Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging :: Matige Prijzen

Hotel de Bellevue
 BEZUIDENHOUT 15 :: 's-GRAVENHAGE
 TEL. INTERC. H. 447.

RESTAURANT „KUMMER”
 Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339
 BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met kenze van
 verschillende schotels.
 ZALEN DISPONIBEL voor extra Diners en Partijen tegen
 niterst concurrerende prijzen.
APARTE ZAAL VOOR DAMES

Haagsche Coöperatieve Keuken
 Restaurants
 Keppelerstraat 274 . . . . . Tel. M. 2313
 Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B. 226
 Maaagshotel 12-2 uur . . . . . à f 0.65
 Diner 5-7 uur . . . . . à f 1.10
 Diverse Schotels à la carte.
 Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER
 MAALTIJD en f 0.14 bezorgloon PER BUS.

toegebrachte wond door bezwering wel zoude ge-
 nezen.
 De wond werd gewasschen en alhoewel Andi al
 zijn best deed om zich krachtig te houden, ont-
 stond zulk een groote temperatuursverhoging, dat
 hij spoedig overleed.

Den 25en Januari 1923 werd, volgens bericht,
 voorkomende in de „Perniagaan” van 2 Februari
 1923, deze zaak door den Landraad berecht.
 Beklaagde bekende schuld, toonde veel spijt te
 hebben over het gebeurde en wees er op, dat hij
 niet kon weten dat zijne wetenschap zoo faalde.
 Deze omstandigheden en de domheid van den
 beklaagde in aanmerking nemende, veroordeelde
 de Landraad hem tot 1½ jaar gevangenisstraf,
 waarmede beklaagde genoeg nam.

Particuliere Inlichtingen-Dienst.
 In het advertentieblad van de „Perniagaan” kan
 men de advertentie vinden, waarin kennis wordt
 gegeven van de opening bij de Sluisbrug te Welte-
 vreden van een kantoor, waarin een particuliere
 inlichtingsdienst is gevestigd, welke ten doel heeft
 aan alle abonnee's desverlangd inlichtingen te ver-
 strekken, niet alleen met betrekking tot den han-
 del, doch ook tot particuliere aangelegenheden.
 De oprichting van dit kantoor zou eene noodza-
 kelijkheid zijn, waar het algemeen bekend is, dat
 de groote menigte zoo weinig van den bestaanden
 gang van zaken op verschillende gebieden afweet.
 Het kantoor is bij verkorting bekend onder den
 naam P. I. D.

Wanneer eene geabonneerde firma of een abon-
 né inlichtingen verlangt met betrekking tot de
 soliditeit van personen, waarmede zij of hij in
 aanraking komt of met betrekking tot hunne cre-
 dietwaardigheid, dan is men bij den chef van het
 kantoor aan de Sluisbrug terecht, die in zijne zaak
 over het noodige personeel beschikt en van zijne
 bevinding aan den belanghebbende kennis geeft.

Voor particulieren wordt het kantoor eveneens
 hoogst nuttig geacht.
 De chef van het kantoor vult zonder betaling
 van kosten het aangiftebiljet van den belasting-
 schuldige in, echter onder de voorwaarde, dat deze
 te zijnen kantore komt.

Wordt een abonnee tengevolge van achterklap,
 welke hij niet heeft willen afkopen, door de
 komst van eene officieele autoriteit bedreigd, dan
 kan hij van de hulp en den raad van den chef van
 het kantoor gratis gebruik maken, die dan de zaak
 in orde tracht te brengen, doch onder de voorwaar-
 de, dat de verstrekte inlichtingen voldoende en ver-
 trouwbaar zijn.

Ten einde aan de lezers het bewijs te geven hoe
 energiek het bureau in het belang van de Inlan-
 ders optreedt, moet dienen de mededeeling, dat het
 kantoor van den inlichtingendienst het willekeurig
 optreden van het beheer der Staatsspoorwegen ten
 opzichte van het stuk grond op Tanah Abang heeft
 onderzocht en daarna zoodanig heeft ingegrepen,
 dat voor de terreinen de volle koop prijs aan den
 Inlandschen eigenaar werd betaald.

Eveneens werd tegen de willekeur van de huis-
 eigenaars met betrekking tot de gevraagde over-
 dreven huurprijzen opgetreden.
 Waar de redactie van de „Perniagaan” herhaal-
 delijk met gunstig gevolg van de diensten van het
 particulier inlichtingsbureau heeft gebruik ge-
 maakt, durft zij hare lezers het gaan naar de
 Sluisbrug wel aanbevelen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.
 Promotie van Dr. Ir. Han Tiauw Tjong, werktuigkundig
 Ingenieur.
 I.
 In de 3e Aflevering van den 2den jaargang van
 het Tijdschrift der Chinezen in Nederland en Ne-
 derlandsch-Indië „Chung Hwa Hui Tsa Chih”, te-

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Zijt Gij Abonné
 van het rijk Geïllustreerde
 Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË
 OUD EN NIEUW
 Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
 aan bij de Administratie
 PRIJS PER JAARGANG f 20.—
 Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
 van f 10.—
 Losse nummers f 2.50
Nobelstraat 20 Den Haag
 Telefoon H. 1987*

Kasteel „Oud-Wassenaer”
 Telefoon Kievit 571
 15 minuten per Electr. Tram van Den Haag
 Tramhalte Stoeplaan
Het geheele jaar geopend
 Alle comfort Matige pension-prijzen

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch
 Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

LEDEN VAN DE
VER. „OOST EN WEST”
 hebben op vertoon van hun Lidmaatschap-
 kaart toegang tot de Clublokale Restau-
 rant en Leeszaal van de **Amsterdamsche**
Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat
 Amsterdam.
 Zij kunnen er elken Maandagmiddag
 tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de
 Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost
 en West aantreffen.

een opiummonopolie, tegeevolgens de delegatie
 wijdig zou zijn met het bepaalde in art. 6 der Haagsche
 opium-conventie. De gedelegeerde van China voegde er aan
 toe, dat over 't algemeen de conventie van 1912 zeer slecht
 wordt nageleefd en dat dientengevolge het opiumgebruik
 niet dat jaar niet is gedaald, doch integendeel voortdu-
 end is toegenomen.
 Daar ook onze Indische begroting de inkom-
 men uit de opiumregie niet kan missen, zouden
 wij, aldus de Sum. Post van 4 Juni, volgens het in-
 zicht der Amerikaansche delegatie, vooridurend
 ondigen tegen de Haagsche conventie van 1912,
 althoewel wij niet kunnen begrijpen, hoe men de
 beperking van het gebruik wil zoeken in staats-
 monopolies en hooge opiumprijzen en tegelijkertijd
 de betrokken landen zou willen verbieden uit die
 hooge opiumprijzen winsten voor de schalkist te
 halen.
 Er is in dezen dubbelen wensch iets tegenstrij-
 dig. 't Zou iets anders zijn, indien de eisch ge-
 held werd, dat de opbrengst van het opiummono-
 polie in de betrokken landen zou moeten strekken
 tot het bekostigen van zoodanige sociale maatregelen
 van opvoedende kracht, dat in 't algemeen de
 zucht naar dit genotmiddel onder de bevolking ge-
 leidelijk zou verminderen. Op 't oogenblik verkeert
 Indië in zooverre inderdaad in een scheeve positie,
 dat het land enerzijds ettelijke miljoenen blijft
 trekken uit de zakken der opiumschuivers, en an-
 derzijds zoo goed als geen geld op zijn begroting
 uittrekt voor maatregelen van sociale aard, welke
 zouden kunnen bijdragen tot een geleidelijke dal-
 ling van het opiumgebruik in Ned.-Indië.
 Nu de Volkenbond zich met deze zaak is gaan
 bemoeien en blijkbaar voornemens is, scherp toe
 te zien op de naleving van de internationale over-
 eenkomsten betreffende de productie, bereiding en
 verkoop van opium, wordt 't voor Indië tijd, op zijn
 hoede te zijn en zijne handelingen inzake het
 opium in allen geval in overeenstemming te bren-
 gen met de Haagsche conventie van 1912.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

**Veroordeeling tot gevangenisstraf van een z.g.
 Inl. wonderdokter.**

Dat het voor het Bestuur en vooral voor het In-
 landsch Bestuur noodzakelijk is een streng toe-
 zicht te houden op de bedriegelijke praktijken van
 zoogenaamde wonderdokters, die dikwijls van
 kampong tot kampong gaan en de onwetende kam-
 pongbewoners misleiden, moge blijken uit de ver-
 oordeeling van een zekeren Roehaja, afkomstig
 van de desa Tjiledoeg (Tjimahi, Preanger Regent-
 schappen).

Hij beweerde zich bovennatuurlijke eigenschap-
 pen eigen te hebben gemaakt en trachtte op zijne
 overvlochten menschenmateriaal te vinden, waar-
 op hij zijne wijsheid proefondervindelijk kon toe-
 passen.

Wanneer hij in de kampong kwam, vroeg hij
 aan de bewoners of zij zijne prestaties met het
 kapmes wilden beproeven, want dat het dan zou
 blijken, dat het toebrengen van een kap met dat
 kapmes geheel pijnloos kon geschieden en hij de
 wond door bezweringen kon genezen.

Over het algemeen was het vertrouwen in de
 bekwaamheid van den zoogenaamden wonder-
 dokter niet groot, doch een jongeling van 14 jaren
 in de kampong, met name Andi, liet zich verleiden
 en stond het toebrengen van een kap op zijne hand
 met het kapmes toe.

Gevolgd door tal van kampongbewoners gingen
 Roehaja en Andi naar de rivier, waarin deze zich
 badde en gene de booze geesten bezwoer.

Na het bad en na deze bezwering werd de kap
 toegebracht, met het gevolg dat de hand er naast
 hing en de patiënt van de pijn kreunde, tot groot
 schrik van de omstanders en tot verbazing van
 Roehaja zelf, die niet begreep dat zijne weten-
 schap faalde, doch toch goede hoop had dat hij de

Hôtel de l'Europe
 AMSTERDAM
 HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
 ZALEN VOOR PARTIJEN

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve 19,769,180.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schiftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscrédietbrieven.
Deposito's,
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKEWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade I, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs. S

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregeldde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

vens orgaan van de Chinezen-vereeniging „Chung Hwa Hui”, schrijft Mr. G. M. Greijp over het verloop dezer plechtigheid, dat Woensdag 13 September 1922 de dag was, welke de kroon zette op een grootsch werk van eminente kundigheid en stoer doorzettingsvermogen.

Dien dag toch werd, en wel onder toekenning van het predicaat „met lof”, de graad van Doctor in de Technische Wetenschap aan de Technische Hoogeschool te Delft verworven door Ir. Han Tiau Tjong, werktuigkundig ingenieur, en wel op een proefschrift „De Industrialisatie van China”, eene promotie, die in vele opzichten merkwaardig en belangwekkend dient te worden genoemd en die dan ook in ruimen kring ten zeerste de aandacht heeft getrokken.

Allereerst reeds het feit op zich zelf van eene promotie te Delft.

Immers, het is van algemeene bekendheid, dat slechts betrekkelijk weinigen onder de Delftsche ingenieurs na volbrachte studie gebruik maken van de gelegenheid, die voor hen openstaat om aan de Technische Hoogeschool den Doctortitel te behalen.

Voorts gaf de omstandigheid dat hier een Chinees den doctorsbul verwierf, aan de plechtigheid een ongewoon karakter; tot dusver was in Delft nog aan geen zijner landslieden de waardigheid van Doctor toegekend en aan de andere Universiteiten slechts in spaarzame uitzonderingsgevallen.

Geen wonder dan ook, dat zeer vele landgenoten van den promovendus de deftige Prinsenkamer binnenstroomden om van de mondelinge verdediging van de dissertatie getuige te kunnen zijn.

Onder hen bevond zich Zijne Exc. Wang Koufang Kij, Chineesch gezant in Den Haag, die, na reeds van zijne hooge belangstelling in en zijne ingenomenheid met het boek van Dr. Han te hebben doen blijken door het schrijven van een inleidend woord, nu zich, met zijne familie en verscheidene leden der Legatie, te midden van zijne diplomatieke werkzaamheden ook nog den tijd en de moeite gunde van een tocht naar Delft, om aldaar bij de promotie tegenwoordig te kunnen zijn.

Boven alles echter hadden het onderwerp en de wijze, waarop de schrijver zich van de taak, die hij zich had gesteld, heeft gekweten, voor deze promotie een zoo alleszins verdiende belangstelling weten te wekken.

Het onderwerp immers is in hooge mate actueel en raakt kwesties, die niet alleen voor China, maar ook voor een belangrijk deel van de overige wereld, van het allerhoogste belang zijn.

De er in vervatte stof, was tot dusver slechts in òf verouderde òf onvolledige òf tot een enkel detail beperkte werken te vinden.

En ziet, op uiterst systematische wijze en met volkomen beheersching van de te behandelen materie, is in het lijvige, bijkans 400 bladzijden tellende werk van Dr. Han het industriele leven van het „Rijk van het Midden” in Verleden, Heden en Toekomst van alle kanten bezien, zoodat dit boek, met zijne weergalooze hoeveelheid gegevens van den meest recenten datum ontleend aan de beste bronnen en tot het verschaffen waarvan zelfs officieele organen van de Chinese Republiek hunne medewerking hebben verleend, een uiterst betrouwbare vraagbaak is geworden voor allen, die op dit gebied zich licht wenschen te verschaffen.

Toen dan ook het gewichtige moment kwam, waarop Ingenieur Han tot doctor in de Technische Wetenschap werd verheven, was het voor ons, zijne vrienden, en voor ieder, die van het werk kennis had genomen, slechts verzevenlijking van wat we allen inwendig niet alleen hoopten, maar ook verwachtten dat het begeerenswaardige predicaat „met Lof” werd toegekend.

Dat deze toevoeging geschiedde met instemming van alle leden der Commissie te wier overstaan

BESCHIKBAAR.

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

de verdediging plaats vond, stemt tot des te meer verheugenis.

Den promotor, Professor Dr. J. H. Valkenier Kips, was het, zooals hij in zijne rede uitsprak, een buitengewoon voorrecht het eerst het woord tot Dr. Han te mogen richten.

In welgekozen, uiterst waardeerende bewoordingen, gaf Z.H.Gel. uiting aan zijne groote bewondering voor het gepresteerde, noemde het „Proefschrift” „een Standaardwerk” en sprak den wensch uit, dat het weldra in een wereldtaal, bijv. het Engelsch, mocht worden overgebracht, opdat het aldus zijn weg over de geheele wereld zou kunnen vinden.

Ten zeerste roemde spreker o.m. de buitengewone werkkraft van den jongen Doctor en deelde ter illustratie van dit deel van zijn betoog enkele persoonlijke ervaringen daaromtrent mede, die een helder licht wierpen op de geweldige volharding en energie, die aan het onderhavige werk zijn ten koste gelegd.

De gelegenheid om Dr. Han na afloop der promotie met zijn schitterend succes geluk te wenschen, werd door velen benut. Ook de Hoogleraren, die deel uitmaakten van de Commissie, bleven nog geruimen tijd aanwezig, om in meer officieusen kring hunne waardeering onder woorden te brengen.

(Wordt vervolgd).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Encyclopaedie van Ned.-Indië.

Verschenen is afl. 5 van Aanvullingen en wijzigingen op de Encyclopaedie van Ned.-Indië. Uitvoerige artikelen zijn er in opgenomen van Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan over anthropologische onderzoekingen in den Indisch-Archipel en van Prof. J. C. van Eerde over ethnologische onderzoekingen. Deze zeer belangrijke studies zijn, hoofdzakelijk, ook uitgegeven in het Engelsch namens de internationale Circumpacifische Onderzoek-Commissie Kon. Academie van Wetenschappen te Amsterdam.

Verder zijn nieuw de artikelen over Veevoeder, Exportrechten (van den Gouv.-Generaal), Schakelschouwen, Ned.-Indische Aardolie Maatschappij, enz. Levensbeschrijvingen vonden plaats van Aqasi Boachi, prins van hanti (benoorden de Kust van Guinee in Afrika), die Westersche opvoeding genoot en als mijningenieur in dienst deed. — G. van Houten, directeur B. en W. — Uhlenbeck, Minister van Koloniën. — H. E. van Benschoten, Hoofdingenieur bij den Waterstaat. — J. C. Heyning, Waterstaatsingenieur.

De Indische Mercur.

No. 29. De invloed van den gemiddelden kostprijs in de Indische suikerbelasting, door G. J. W. Putman Cramer. — Der Oelbaum in Kleinasiën, door Dr. E. Fickendey, besproken door Prof. Dr. A. J. Kluyver. — Economisch overzicht van Ned.-Indië, de Straits Settlements, Britsch-Indië, China, Hongkong en Japan over 1922 (vervolg). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Vliegtocht Nederland-Ned.-Indië. — Financiële berichten en verslagen, zoodat de overige wekelijksche rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft in dit Nr. literatuur over aetherische oliën, boschwezen en hout, voedings- en voedermiddelen, vruchten en groenten, enz.

H. J. Wigman Sr.

Bovengenoemd Ind. Merc. Nr. meldt. Uit Buitenzorg bereikt het Bat. Nieuwsbl. het bericht van het overlijden van den heer H. J. Wigman Sr., oud-hortulanus van 's Land Plantentuin.

De „oude heer Wigman” was te Buitenzorg een algemeen bekend en algemeen geacht man: het type van den nederdelijken buitenman, wiens liefde uitgaat naar de natuur. We hebben hem nooit anders gekend dan als de hortulanus, die zijn geheele hart verpand had aan den Plantentuin, voor welken niets hem te veel was. In de negentig jaren richtte hij met wijlen Prof. Treub en andere geleerden *Teysmannia* op, in de redactie waarvan hij een overwegende plaats innam; tal van bijdragen getuigden van zijn gedegen natuurkennis en de liefde voor zijn vak.

Hij heeft het geluk gehad zijn zoon in zijn voetsporen te zien treden, hem te zien opvolgen in een hoogere positie dan hij heeft kunnen verwerven. Al wie het voorrecht hebben gehad hem te leeren kennen, zullen met leedwezen zijn heengaan vernemen.

„SALLANDIA”

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

J. HORNMAN & ZOON
TAXATEURS
 Groot Hertoginnelaan 252 - Den Haag
 Telefoon M. 391.

In- en Verkoop-Bureau
 van geheele en ged. van Inhoedels

BIJ UW BEZOEK AAN
BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,
 bemerk U, dat Uw kleederen gekreukt, geviekt of
 gescheurd zijn.

U kunt ze moeilijk missen . . . . . Geen nood
Wij Reinigen en Persen Uw Kleding
terwijl gij slaapt!

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
 hebben eigen ateliers te

BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
 Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
 Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
 Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren)
 Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen
 (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop,
 dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Cliën-
 tèle mogen rekenen.

Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der boven-
 genoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen
 wij Uw kleding,
terwijl gij Uw courant leest of even een
brief schrijft.

American Express Cleaners & Tailors
 Prop.: M. ANDRÉ,
 4 rue Grétry, BRUSSEL
 (eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van
 de Place Brouckère).

Tot zoover het Ind. Merc. bericht; in aansluiting daar-
 mede verwijzen we naar jaarg. 1909 van het, jammer ge-
 noeg, in eind 1922 gestaakte belangrijke tijdschrift Teys-
 mannia, waarin een artikel van Prof. Treub, naar aanlei-
 ding van het veertig-jarig ambtsjubileum van den heer
 H. J. Wigman. In dat artikel, geplaatst buiten voorkennis
 van den jubilaris, die toen redacteur van Teysmannia was,
 worden zijn groote verdiensten in het licht gesteld.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.
 Hoofdzakelijke inhoud van No. 49 (8 Juni '23). Enige
 eigenschappen onzer bouwgronden, welke het behalen van
 goede oogsten daarop in den weg staan (slot). — De voo-
 naamste vormen van bemesting (vervolg), door N. — Twee-
 de gewassen (vervolg): Tabak, door A. J. K. — De physio-
 logische oorzaak van het afvallen van jonge kokosnoten,
 door J. K. M. — Het koffie-congres (vervolg). (Hierin le-
 zins van Dr. Friederichs over de koffie bessenboeck en
 van A. Bos over den invloed van de boeck op de koffie-
 markt.

De uitgaven van de Commissie voor de Volkslectuur.
 Naar aanleiding van een bericht in de Locomotief van 5
 April j.l. over het verspreiden van de geschriften van
 Volkslectuur onder de Inlanders, merkt een, zich „Seorang
 Boemipoetera” tekenende schrijver, in een artikel in de
 Pemberita Makassar 1) op, dat deze instelling sinds haar
 bestaan van 15 jaar slechts vertalingen heeft uitgegeven
 van: romans, boeken over den landbouw, de economie,
 hygiëne, medicijnen en de Europeesche wetenschappen,
 welke alleen voor schoolkinderen geschikt zijn, maar niet
 ook van boeken, die voor de Indische landskinderen van
 veel belang zijn. Zoals bijv. die over den handel, indus-
 trie, enz. Daarom acht schr. het noodig, dat de Volkslec-
 tuur ook deze boeken vertaalt en uitgeeft. Bovendien zou
 schr. gaarne zien, dat deze instelling het volk eens op ge-
 gebied van de verschillende politieke stroomingen in Neder-
 land, zoals bijv. het socialisme, de ethiek, het liberalisme,
 nationalisme, internationalisme enz., ging voorlichten, en
 wel in verband met het bestaan in Indië van verschillen-
 de volksverenigingen, die op het gebied van politiek —
 naar schr. opmerkt — nog niet op de hoogte zijn.

Schr. is blijbaar niet bekend met hetgeen reeds door
 het Bureau voor de Volkslectuur werd uitgegeven, merkt
 de bewerkter van het overzicht zeer terecht op, want bij het
 doorbladeren van den jongsten gedrukten Catalogus, die
 ongeveer 600 titels van boeken vermeldt, blijkt dat er reeds
 heel wat gedrukt is, dat werkelijk voor de „Indische lands-
 kinderen van veel belang (kan) zijn.”

Zoo is onlangs verschenen een in populair Maleisch ge-
 schreven, alleszins nuttige handleiding voor huisschild-
 ders, 2) verlicht met illustraties, waaronder voorbeelden
 (ook gekleurde) van letters, uithangborden, randversierin-
 gen, enz. Het boekje, 78 pagina's bevattend, kost slechts 60
 cent. Hierbij wordt herinnerd aan de soortgelijke uitgaven
 voor timmeren en voor metselen, die zeer in den smaak
 vielen en waarvan eveneens exemplaren te verkrijgen zijn
 tegen lage prijzen.

Verder verscheen het boekje „Dari hal Intan”, van L. H.
 Krol, in het Maleisch vertaald en aangevuld door de Volks-
 lectuur. Het is een rijk geïllustreerd werkje, waarin onge-
 veer alles van de diamant en de diamant-industrie verteld
 wordt.

De Aarde en haar Volken.

Het Juni-Nr. bevat weder een vervolg van de geïllus-
 treerde artikelenreeks: Met de Centraal Nieuw-Guinea-ex-
 peditie, A° 1920, naar een onbekenden volksstam in het
 hooggebergte, door Dr. H. J. T. Bijlmer.

In hetzelfde Nr. geeft „Phileas Fogg” eene beschrijving,
 eveneens met illustraties, van den Soebang-pas bij Padang.
 Weinig bezoekers van Padang, die zoo eens een dag met de
 boot in de haven liggen en zich dan haasten een treinreis
 van eenige uren te maken om de Anei-kloof te zien, weten
 dat er veel dichter bij de stad van nog grootscher natuur-
 schoon valt te genieten. In korten tijd bereikt men nl. met
 een auto het begin van den woesten Sabang-pas, en heeft
 een uur later een van de schoonste panorama's voor zich,
 die men zich denken kan. En dit langs een weg zóó mooi
 als er niet vele in de wereld bestaan. De levendige be-
 schrijving van P. F. doet ons in gedachten den tocht mede
 maken en..... medegenieten.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

Dr. F. C. van Heurn schrijft in het Nr. van 15 Juli over
 de Pinus Merkusi der dennenwouden van Noord-Sumatra
 en zijn economische beteekenis (met afbeeldingen).

De Pinus M. werd op Sumatra het eerst ontdekt door
 Junghuhn, tijdens zijn reizen door de Bataklanden in 1841.
 Hij geraakte bij het onverwachte zien van deze bosschen,

1) Volgens een overzicht in No. 24 van het wekelijksche periodiek van het
 Bureau voor de Volkslectuur.
 2) Pemimpin toekant tijt, door H. Ossewaarde, Maleische vertaling van
 S. M. Rassat.

die hem midden in de tropen een beeld van zijn vader-
 land te zien gaven, in groote vervoering en beschreef deze
 landen dan ook als de eenige in de tropen, waar men
 echte dennenbosschen aantreft. Doch later is gebleken, dat
 zij ook in de Philippijnen, op het vasteland van Achter-
 Indië en zelfs op Borneo voorkomen.

Dr. v. H. heeft eveneens persoonlijk waargenomen, spe-
 ciaal in Gajo-landen en Atjeh. Zijn meening is, dat de
 Pinus M. bescheiden eischen stelt aan bodem en klimaat,
 de jonge boomen groote levensvatbaarheid toonen en een
 groot weerstandsvermogen bezitten tegen grasbranden, alle
 factoren, die een gevaar voor uitroeiën dezer bosschen in
 de naaste toekomst zeer gering maken. Voor een reboisa-
 tie der eidelooze steppen van Sumatra's binnenland, zoo-
 als die der Karo-hoogvlakte, van Habinsaran enz., zou de
 Pinus M. zich uitstekend leenen. Maar wat heeft men —
 zegt schr. — aan een reboisatie met een gewas, dat den
 grond niet verbetert en waarvan de producten niet met
 winst te verkoopen zijn, want al zou de boom een mis-
 schien niet kostbaar, maar toch zeer bruikbaar hout leve-
 ren, dan zal toch de exploitatie daarvan niet loonend zijn
 door het ontbreken van transportmogelijkheden. Slechts als
 brandhoutvoorziening zou zulk een bebossing eenige be-
 teekenis hebben.

Aan het slot zijner beschrijving spoort Dr. v. H. den
 lezer aan deze hoogst interessante en uiterst schilderach-
 tige vegetatie met eigen oogen te gaan zien.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 16. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg),
 door N. (beschrijving der zijde-industrie in Atjeh). — Me-
 rapi en Merbaboe (twee vulkanen in Midden-Java), door L.
 — De ontwikkeling der aardolie-nijverheid in Ned.-Indië
 (vervolg), door M. — West-Indië. Curaçao. (Particuliere
 correspondentie, ontleend aan de N. R. Ct.) — Dienstplicht
 in Ned.-Indië (wettelijke bepalingen).

Economisch-Statistische Berichten.

Het Nr. van 11 dezer bevat o.a. Eenige Indische reis-
 drukken, door Ir. C. F. Stork (vervolg). — Het Indische be-
 lastingsvraagstuk, door J. C. Vleming Jr. (vervolg) met Na-
 schrift, door Mr. J. Gerritzen. — De Nederlandsche en de
 Ned.-Indische gulden en de politiek der Javasche Bank.

Orgaan van den N.-I. Politiek Econ. Bond.

No. 24 bevat o.a. „Eene stem uit Bali over het onder-
 wijs”, waarin de schr. wijst op het verschil in denken, ka-
 rakter, enz. van Westering en Oosterling en daarom uit-
 sluitend Westersch volksonderwijs aan den Inlander ver-
 keerd acht. Op de Ind. scholen moest men de kinderen bij-
 brengen de kunde en wetenschap, die in de Inlandsche
 maatschappij op prijs worden gesteld, die daar achtens-
 waardig maken, die er vat hebben op den geest en op het
 hart. Alzoo niet één leerplan voor alle scholen in Ned.-
 Indië, maar plaatselijk moet worden gezien wat plaatselijk
 van waarde is. En daarnaast kan dan ons 2x2=4 ook een
 groote plaats innemen!

In hetzelfde Nr. het slot der beschouwing van Wouter
 Cool over de Indische havenpolitiek.

No. 25. Dr. G. J. Nieuwenhuis bespreekt het hierboven
 genoemde artikel over het onderwijs, met de strekking
 waarvan hij zich in veel opzichten kan vereenigen en waar-
 bij de schr. gelegenheid vindt zijn eigen, welbekende denk-
 beelden naar voren te brengen. — In hetzelfde Nr. een be-
 schouwing van v. Schilfgaarde: Twee problemen van tak-
 tiek in den strijd tegen de volksziekten. — Verder het ver-
 volg van het opstel over ambachtsonderwijs, door J. v. S.

De Taak. Alg. Ind. Weekblad.

Uit den inhoud van No. 290. Een vloed in zicht! — Ir.
 Th. F. Vreede, door A. B. K. — Nog eens Oostersche en
 Westersche cultuur.

No. 291. Vleugellam. (Eene beschouwing naar aanleiding
 der jongste Volksraadzitting). — De Poeloe Laoet strop. —
 Om de decentralisatie, door S. K. — De strijd om de Indi-
 sche Vennootschapsbelasting. II. De grondslag der pro-
 gressie, door J. v. G.

Slachtoffers van den Vooruitgang.

Onder dit opschrift schrijft A. v. d. B. in No. 24 van de
 Banier: Dezer dagen kreeg ik een ontroerenden brief in
 handen, waarin een 16-jarig Mohammedaansch meisje haar
 vader smeekte toch medelijden met haar jeugd te hebben
 en haar niet uit te huwelijken.

En de vader, zelf een ontwikkeld man, die zijn dochter
 bijna 10 jaar bij Europeanen in huis had gedaan, vertelde
 me met tranen in de oogen, dat hij eigenlijk geen zegen-
 schap over het kind had; dat volgens den adat de groot-
 moeder haar zou kunnen uithuwelijken en zulks ook wilde
 doen.

Ons liberaal regiem heeft de bevolking gelaten in het
 „genot” van eigen instellingen en gebruiken. Maar zou
 voor gevallen als die, waarvan het bovenstaande een voor-
 beeld is, geen aanleiding bestaan het nieuwe art. 75 R.R.,

IN KRINGEN

waar men tot oordeelen bevoegd is,
 beschouwt men Aambeienzalf van
 broeder Benedictus als het eenigst,
 nooit falende middel. Prijs p. p. f l.—
 Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

BESCHIKBAAR.

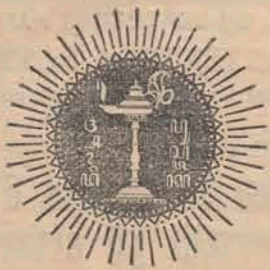
BESCHIKBAAR.

PIANO'S
RIPPEN
 P. Heinstraat 42
DEN HAAG
 Ook in huur en in huurkoop

BESCHIKBAAR.

FIRMA J. ASJES Ez.
CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK
ALKMAAR
 BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
 KOETSEN EN CARROSSERIËN VOOR
 .....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het
„Java-Instituut” en van „De Commissie voor
de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook
Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in
Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van
Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van
de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en
Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche
grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op syste-
matische wijze in het wezen der Javaansche danskunst
inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van
Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool
te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waar-
door de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis
maakt met de elementaire bewegingen van den Javaan-
schen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs . . . . . f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„. . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen
van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie
ons *dwingt* ze met die van onze grootste poëten te
vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaan-
baar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel
en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de
dingen, maar van hun inherlijke wezen zingt”.

[JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„. . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering
zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder
bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefde-
lied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet
eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en
vereert . . . . De schoonheid van zijn vaderland en
de monumenten van de beschaving van zijn heet-
geliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het
lied rijst uit zijn ziel . . . .”.

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag
van Ned.-Indië”.

P. HOFLAND - DEN HAAG

Woning-Inrichter
Behanger - Stoffeerder

SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

al. 2, sub b 3) toe te passen en de Europeesch opgeleiden
hier te lande te plaatsen onder een familierecht, overeen-
komend met het onze? Veel ellende, voortspruitend uit de
schier tot revolutie ontaarde evolutie van 't Indië onzer
dagen zou er door voorkomen worden.

Het Bankwezen in de Nederlandsche Koloniën.

Bij de N. V. Uitg. Mij. v. G. Delwel te Wassenaar is ver-
schenen een werk van Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart over
het bankwezen in de Nederlandsche koloniën.

Aangezien de schr. zich voorstelt, dat zijn werk hoofd-
zakelijk in Nederland zal worden gebruikt, heeft hij de in-
stellingen, welke van vrijwel zuiver lokaal belang zijn, het
spaarbankwezen, volkscredietwezen, enz., buiten beschou-
wing gelaten.

Na eenige algemeene inleidende beschouwingen over de
te behandelen materie, neemt schr. achtereenvolgens in be-
handeling: de Javasche Bank, welke de eerste plaats inne-
emt (geschiedenis, de gevolgd goud- en disconto-politi-
iek, verhouding tot handel en bedrijf, betrekkingen met
het moederland, enz.); de groote instellingen welke het
bankbedrijf uitoefenen: Ned. Handel-Mij., N.-I. Escompto-
Mij., N.-I. Handelsbank, Niebank voor Ned. en Koloniën,
Bank voor Indië (de jongste dochterinstelling van de Rott.
Bankvereniging.) Daarna komen aan de beurt de Cultuur-
banken (Ned. Handel Mij., N.-I. Handelsbank, Int. Crediet-
en Handelsver. Rotterdam, Handelsver. Amsterdam, Kolo-
niale Bank, Cultuurmaatsch. der Vorstenlanden).

Ten slotte wijdt schr. een bespreking aan het bankwezen
in Suriname (Surinaamsche Bank, W. Ind. Cultuurbank) en
in Curaçao (Curaçaosche Bank, Maduro's Bank, Holland-
sche Bank voor West-Indië).

Orgaan van de N.-I. Officiersvereniging.

Inhoud van jaarg. '23, No. 5. De officier en de revolutie,
door F. C. A. Schulte (slot). — De vlieg-school Kalidjati,
door E. T. Kengen. — De voornaamste ziekten bij het Rus-
sische leger (Noord-Westelijke legergroep) gedurende 1914-
1916 en de strijd tegen de infectieziekten, door H. L. R. —
Officiersvereniging tot onderlinge ondersteuning van na-
gelaten betrekkingen. — De Onder-Intendance te Bandoeng,
door A. M. W. van Renesse. — Uit pers en periodiek (De
militaire salarissen. — De salarisvoorstellen voor de of-
ficieren). — Verslag van de 8e Alg. vergadering der N.-I.
O. V. gehouden op 18-20 April in de Sociëteit Concordia
te Bandoeng. — Mededeelingen van het Hoofdbestuur.

Nieuw-Indië.

Juli '23. Om het kiesrecht (voor de regentschappen), door
v. W. (vervolg). — Het Vlootontwerp n.a.v. het Rapport
der Vlootwet-Commissie, door v. d. Belt. — Het Rapport van
de Vlootwetcommissie 1923, door G. T. S. — Uit de pers.
(Twee belastingmoties. — De poenale sanctie).

Celebes. Ethnologische Streifzüge in Süd Ost- und Zen-
tral Celebes, von Prof. A. Grubauer. Schriften-Reihe Kul-
turen der Erde. Material zur Kultur- und Kunstgeschichte
aller Völker). Hagen i. W., Folkwang-Verlag (152 blz. tekst
en 72 platen).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers
1923, No. 24. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante
aangelegenheden, afdeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij
Volkslectuur).

Overzicht van de Maleisch-Chineesche en Chineesche
pers over de maand Mei 1923. Samengesteld door het Kan-
toor voor Chinese zaken. (Weltevreden, Drukkerij 't
Kasteel van Aemstel).

De geologie van het stroomtin in Ned.-Indië, door Prof.
Ir. R. W. van der Veen. — Het snelfilter der gemeente-
lijke waterleiding te Soerabaja, door Dr. Ir. J. Versluys.
(De Ingenieur, 21 Juli '23).

De herziening van het Indisch belastingstelsel, door J.
H. Ritman. (De Vrijheid, 18 Juli '23).

Nene indomalaysche Borkenkäfer (Ipidae), von H. Eg-
gers. — A new Amblycephalus from Sumatra, by Dr. Th.
W. van Lith de Jeude. (Zoölogische Mededeelingen. Deel
VII, afl. 3-4).

Mit Herzog Adolf Friedrich von Mecklenburg auf Java,
von Dr. Kempfski (mit Illustrationen). (Das Echo, 19 Juli
1923).

Rupsenbestrijding bij Deli-tabak, door Dr. L. Fulmek.
(Mededeelingen van het Deli Proefstation. Tweede serie.
No. 27).

Verslag omtrent de werkzaamheden van het Proefstation
Malang over 1922. (Mededeelingen van het Proefstation Ma-
lang. No. 42).

3) Deze alinea bepaalt o.m. dat van de met den godsdienst en de gewoen-
ten der Inl. bevolking samenhangende rechtsregelen mag worden afgeweken,
als de bij hen gebleken maatschappelijke behoeften zulks vorderen.

BESCHIKBAAR

Lunchroom

DE OUDE VETTE HEN

DEN HAAG bij het Stadhuis

Road construction in Sumatra. An extensive improve-
ment scheme. With ill. — A trip to the Celebes. The Mina-
hassa and its trade, by C. M. Morrell. With ill. — Historical
notes on Neth. E. I. products. II. Cinchona. With ill.
(Netherlands Indies Review, July '23).

The importance of the Java sugar industry for the na-
tive population. (Holland's Import and Export Trader,
June '23).

In Java's binnenlanden, I, door H. W. Bredee. Met ill.
(Morks' Magazijn. 1923, I, bl. 179).

Champagne, Indische verlofsgangers idylle in drie bedr.
door H. M. du Croo. (Nederland. 1923, bl. 289).

De Oost-Indische Compagnie p.l.m. 1650. Uit een Fransch
handschrift, door J. Kleynjes. (Navorscher, 1923, bl. 241).

De Java suikerindustrie op de Jaarbeurs te Utrecht, door
H. Ch. G. J. van der Mandere. M. ill. (Kroniek, IX, bl. 91).

Technies-ekonomies overzicht, door Th. van Waerden.
XX. Reorganisatie Banka-tinwinning. (Soc. Gids, 1923, bl.
425).

Suriname.

In zijn 30sten brief uit de West („De Standaard”
van 7 Juli) schrijft de heer L(ey)s:

„Het ligt voor de hand, dat de toestand, waarin
Suriname verkeert eerst dan verbeteren kan als
we produkten kunnen verbouwen, niet om Para-
maribo daarvan te voorzien, maar produkten, die
we op de wereldmarkt kunnen verkoopen en dat
die wereldmarkt te brengen, d.w.z. we moeten ze
kunnen verscheppen. Van de Koninklijke West-
Indische Mailschepen zullen we naar alle waar-
schijnlijkheid wel geen gebruik kunnen maken,
daar ze niet geschikt zijn voor vervoer van vruch-
ten en granen. Ook al zouden we het binnen kor-
ten tijd zoover kunnen brengen, dat we voldoende
vruchten, rijst en maïs te verscheppen hadden, dan
zouden we toch vermoedelijk gebruik moeten ma-
ken van schepen, die speciaal ingericht zijn voor
vruchten- of graantransport.

We moeten aan twee dingen tegelijk denken,
dat maakt het vraagstuk zoo moeilijk. We moeten
liefst eenjarige produkten verbouwen, die we el-
ders kunnen verkoopen tegen loonende prijzen en
we moeten een verscheppingsgelegenheid zoeken.

Nu is in den laatsten tijd de aandacht weer ge-
vestigd op de bacovencultuur. „Treuriger gedach-
tenis”, zullen wellicht sommige lezers zeggen.

Dat moge zoo zijn, daar is toch onder alle ellen-
de, verbonden aan de bacovencultuur, zooals die
een jaar of tien geleden hier gedreven werd, ge-
zien, dat die cultuur goede winsten kan afwerpen,
als buitengewone tegenspoeden niet alle bereke-
ningen doen falen”.

„. . . . De prijs van een bos schommelt hier om
vijftig cents. De vraag is natuurlijk uiterst be-
perkt. Kon men ze naar Holland verscheppen, waar
men per bos een daalder denkt te maken, dan zou
de cultuur zeer loonend zijn. Zoodra de zaak goed
wordt aangepakt moet ze slagen. We hebben hier
duizenden H.A. land liggen, die dadelijk omgezet
worden in bacovenvelden, als men maar zekerheid
had de vruchten te kunnen verscheppen. . . . en als
men maar wat geld had om bosch te vellen, den
grond te bedelven en bacoven te planten. Want
geld is ook nu weer de ziel van de negotie. De
plantages zijn bijna zonder uitzondering zoo arm,
dat ze er niet aan kunnen denken eenige duizen-
den guldens af te zonderen voor het aanleggen van
bacovenvelden. Enkele zouden wel een paar H.A.
kunnen aanbrengen, maar dan zou men weer voor
de moeilijkheid staan, dat er geen maatschappij te
vinden zou zijn, die vruchtschepen naar Suri-
name zou zenden om wie weet hoe weinig bacoven
in te laden.

Van beide kanten moet men zekerheid hebben.
Contractueel moet vastgelegd worden, dat de
planters om de veertien dagen, aanvankelijk mis-
schien om de drie weken gelegenheid hebben hun

EINDHOVENSCH E BOOMKWEKERIJ

TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

SPECIAAL ADRES VOOR HET
AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

J. A. VAN HEIJNINGEN
 FABRIEK VAN GRAFHEKKEN - SANITAIRE ARTIKELEN
 AANLEG VAN GAS- EN WATERLEIDING
 LEVERING VAN ALLE SOORTEN
 HAARDEN, KACHELS en FORNUIZEN
 :: ELECTRISCHE SMEDERIJ ::
 WESTEINDE 159 TELEFOON M. 2867 DEN HAAG

● Genua en Marseille ●
Geregelde Koeriersdiensten
 voor passagiers.
REISBUREAU LINDEMAN
 's-Gravenhage
 Rotterdam - Arnhem - Groningen - Utrecht

weg en de eene plantage na de andere wordt verlaten. Dan breekt de tijd aan, dat we ons de weelde, van een kolonie in Zuid-Amerika er op na te houden, ons alleen kunnen getroosten door jaar op jaar een steeds grootere som aan subsidie beschikbaar te stellen om er wat ambtenaren te onderhouden, die op hun beurt de kolonie weer moeten onderhouden.

En onder het groot aantal middelen in de laatste jaren aangegeven om de kolonie er weer bovenop te brengen, door 't Studie-Syndicaat, door den heer Pyttersen en door anderen, is zeker het weer in 't leven roepen van de bacovencultuur het minst kostbare en naar ik meen op 't oogenblik ook het meest doeltreffende.

Er moet wat gedaan worden door 't Moederland. De begroting sluitend te maken door bezuiniging, doet de kolonie jaar op jaar armer worden. Er moet voor Suriname geld beschikbaar worden gesteld, daar is geen ontkomen aan. Doet men dat niet, dan zinkt de kolonie jaar op jaar dieper en wordt een even onbeteekenend stukje land voor ons als Cayenne voor Frankrijk is".....

En nu een vraag: heeft de heer L(ey)s zijn plan ook ontwikkeld in een bijeenkomst van planters? En hoe is het plan beoordeeld? Het zou toch wel een mijl op zeven zijn als de belanghebbenden uit een Nederlandsche courant dat plan moesten kennen.

Men schrijft uit Den Haag aan de „N. R. Ct.” (16 Juni, Av. l. B):

„Terwijl het op het punt stond, ingescheept te worden, hebben wij 't standbeeld van de Koningin, dat te Paramaribo zal worden geplaatst, nog juist gezien. Op een nauw binnenplaatsje aan het uiteinde der Suezkade was het beeld, dat ruim 3 meter hoog is, opgesteld. Een kolenhandelaar was in de onmiddellijke nabijheid van het beeld kolen aan het inladen. Het buurtje rondom kon uit allerlei venstertjes op het standbeeld, dat er zoo huise-lijk mogelijk staat, neerkijken. De kop van het beeld, door een doek omwikkeld, werd door een vriendelijken buurman losgemaakt. Een andere buurman, een timmerman, bezig met het afschaven van een plank, waar goud glinsterende krullen van afstroonden, gaf ook al zijn lovende opmerkingen ten beste.

Hoe vertrouwelijk en vriendelijk glimlachte de Koningin alles wat haar hier omringde, tegen. De oogen vooral vonden aller bewondering. Toen de oogen al af waren, heeft de beeldhouwer er nog twee dagen aan staan werken, werd verzekerd. — „Nou kijken ze je compleet aan.”

Het enthousiasme in dit steegje, waar, behalve allerlei pakhuizen, de nederige werkplaats van den beeldhouwer A. G. van Lom is te vinden, komt ons alleszins begrijpelijk voor. Het beeld geeft, wat het publiek pakt: een gelijkenis van de Koningin naar de beste portretten; een vriendelijkheid uitstralenden, toch ingehouden glimlach. Een groote eenvoud is betracht in de kleeding en stand: de los omgeslagen koninklijke mantel wordt door een fraai gemodelleerde hand eenigszins teruggehouden. Deze hand is ongetwijfeld met verdienste gemodelleerd. De diadeem en de sieraden zijn bewerkt met groot aandacht, doch peuterig zijn ze niet geworden. Het beeld geeft kortom in vormen, wat een goede foto in het vlak belooft. Naar iets nieuws of eigens is niet gezocht; een bepaalde kunstenaarsopvatting dringt niet tot ons door, doch stellig zijn de eenvoud van het geheel en de afwezigheid van alles wat naar effect zweemt, zeer te loven.

Op het 2.60 meter hooge voetstuk zal het beeld ongetwijfeld goed uitkomen en te Paramaribo kan men een volkomen betrouwbaren indruk bekomen hoe in waarheid de Koningin er uitziet.”

Bij J. B. Wolters verschenen: „Taaloefeningen

BESCHIKBAAR.

Heeren- en Dameskleeding naar Maat

Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit

Gelegenheid tot Abonneeren

AANBEVELEND,

WILLEM VAN HOUT
 MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Koffierfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAIJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventueele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

Voor het bereiden van een voortreffelijke Rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel” door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst”, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

BESCHIKBAAR.

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD VOOR UW

Reclamecampagne.

produkten te verschepen tegen een loonenden prijs. De scheepvaartmaatschappij moet van haar kant zekerheid hebben, dat haar schepen voldoende lading krijgen. De vruchten import maatschappij, die op 't oogenblik met de Surinaamsche planters aan onderhandelen is, stelt als voorwaarde dat iedere boot, die lading komt halen, om de drie weken 20.000 zevenhands bossen kan innemen.

Wanneer men nu rekent, dat 1 H.A. per jaar 1500 bossen leveren kan en er om de drie weken 20.000 bossen beschikbaar moeten zijn, dan zou men dus over 200 H.A. aanplant moeten beschikken, om te voldoen aan de eischen van de scheepvaart-maatschappij. Daar de tarra 66 pCt. wordt berekend, moet men zeker 600 H.A. aanleggen. Maar de aanleg van 600 H.A. bacovenland kost ongeveer een half miljoen gulden; waar moet dat vandaan komen?.....

En dan ontwikkelt de schrijver een plan voor regeeringssteun, dat o.i. gezette overweging verdient. Volgens dat plan zou het moederland met eenige miljoenen schuld meer bezwaard worden, maar, vervolgt de schrijver: „dan was de mogelijkheid niet uitgesloten, dat het moederland binnen enkele jaren ook van de eindeloos terugkerende miljoenen-subsidie verlost raakte.”

In zijn volgenden brief („De Standaard” van 14 Juli) zet de heer L(ey)s zijn plan nader uiteen en vervolgt dan:

„De bacovencultuur is in vele opzichten een levenskwesitie geworden voor de kolonie. Slaagt die cultuur, dan zullen de koloniale inkomsten jaar op jaar toenemen, dan is subsidievermindering in uitzicht.

Want met de bacovencultuur hangt zooveel samen. Ongezocht krijgen we dan een veertiendaagse, aanvankelijk een drieweekse scheepsgelegenheid naar 't moederland. Met de bacoven-schepen, die voor het vervoer van vruchten van koelruimten voorzien zijn, kunnen we onze sinaas-appelen verschepen, zonder gevaar te loopen, dat vijftienzeventig procent bedorven aankomt.

Sinaasappelen en andere citrussoorten kunnen we hier aanplanten zooveel we willen, onze zandgronden zijn daar uitstekend voor. We kunnen de vruchten leveren in een tijd, waarin er nog geen Spaansche aan de markt worden gebracht, juist in de warmste maanden van 't jaar, Juli, Augustus en September, maanden, waarin onze tropische vruchten een welkome verschijning zouden zijn op die markten en niet minder op de tafels onzer hotels. De Surinaamsche sinaasappelen zijn veel lekkerder dan de Spaansche. Ze hebben geen mooi uiterlijk en de vliezen zijn wat taai. Ze zijn echter veel saprijker en de smaak is fijner. De prijzen, die we er tot nog toe voor gemaakt hebben op de Hollandsche markt, zijn dan ook alleszins bevreemdend geweest. Ons ongeluk is echter, dat we ze niet kunnen verschepen op de wijze zooals ze verscheept moeten worden, omdat de K. W. I. M. geen koelruimten in haar schepen heeft.

Ook de cultuur van ananassen kan in Suriname sterk worden uitgebreid als we kans hadden op verscheping van 't product. De Surinaamsche ananassen zijn heerlijk, de cultuur is eenvoudig, de plant stelt zich met schralen grond tevreden en ischt heel weinig zorg.

Mogelijk zou ook de cultuur van mais en rijst door aangemoedigd worden. Beide belangrijke raangewassen kunnen we thans niet in 't groot verbouwen, omdat de transportkosten met de geone booten van de K. W. I. M. veel te hoog zijn.” Het slot van het zeer interessante artikel moge hier volgen:

„Want van welken kant men de zaak ook bekijkt, Suriname moet geholpen worden en spoedig ook. Daar zit geen groei in de kolonie, de ontwikkeling wordt tegengegaan door allerlei omstandigheden, die ons beletten onze vleugels uit te slaan. Blijft de toestand zooals ze nu is, dan wordt de kolonie jaar op jaar armer. De zakenmensen trekken

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
 APELDOORN :: TELEF. No. 273

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige drijfveren, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.

(Top Naeff in *De Amsterdamer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adellijk er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

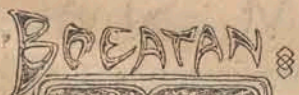
Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Bezoekt de Tentoonstelling

van

BOEATAN

Den Haag, Heulstr. 19

Oost- en West-Indische Kunstnijverheid, in de vooraal, thans speciaal van Bataksche weefsels.

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's middags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het gebruiken van *nassi goreng* of *bamie*. Dondersdags *djanganan (gado-gado)* tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdags eenvoudige rijsttafel à f 1.50.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Pas ontvangen een collectie *akar bahar* armbanden tegen de rheumatiek à f 2.50 per stuk.

Haagsche Steenkolen-Maatschij voorheen J. KEMPS

Hofleverancier

Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
 Den Haag Tel. H. 107

voor Surinaamsche scholen,” vierde stukje, zesde leerjaar, door Herm. J. Jacobs en Julius W. Lobato.

***

In Suriname zullen de postzegels van ½ en 22½ cent vervallen. En de niet „waschechte” van 10 cent?

Nu wij het over postzegels hebben, krijgen de koloniën — om dezen term nog te gebruiken — geen jubileumzegels?

Curaçao.

Prof. De Josselin de Jong.

Uit een brief d.d. 29 Mei 1923 van St. Martin aan de *Amigoe di Curaçao*:

„Na een verblijf van ruim twee weken op Saba is Prof. Dr. J. P. B. de Josselin de Jong, lid van de „Deensch-Hollandsche Archeologische expeditie naar de Antillen” naar St. Eustatius vertrokken. Verschillende kisten met opgegraven voorwerpen zijn door den professor reeds verpakt ter opzending naar Holland. Van St. Eustatius keert Prof. de J. de Jong weer naar St. Martin terug, om hier de onderbroken opgravingen voort te zetten, alvorens zich voor goed naar Curaçao in te schepen.”

En later bericht meldt, dat de hoogleeraar op Curaçao aangekomen is, en reeds begonnen is in de buitendistricten met zijne wetenschappelijke nasporingen op de oude vestigingsplaatsen der Caraïben.

Scheepvaart.

De afgelopen maand Mei heeft de scheepvaartbeweging in onze haven haar vorig record van het aantal stoomschepen van 120 al weer op nieuw verbeterd.

Het steeg van 136 met een totaal bruto-inhoud van 626.720 M³.

Ook in de zeilvaart kwam weer eenige verbetering, doordat 9 zeilschepen van Maracaibo binnenkwamen. (A. d. C.)

Watervoorziening.

Door het Gouvernement is het terrein, bekend onder den naam van *Marie Pompoen*, gelegen ten Oosten van Pietermaai tusschen *Vianen* en *Coraal Specht*, groot 45 H.A., aangekocht voor een zeer schappelijke prijs.

De bedoeling is den heuvel over een halve H.A. te cementeeren als watervang. Aan den voet zal dit regenwater na eenige bezinkbakken gepasseerd te zijn, in een grooten regenbak van 1000 ton inhoud, voorzien van tusschenschotten, worden opgevangen. Men hoopt dit gedeelte van het werk nog vóór den regentijd klaar te krijgen. Als alles naar wensch slaagt en de uitkomsten bevredigend zijn, zal het volgend jaar het werk nog grootere uitbreiding krijgen.

De verbinding met de Bovenwindsche eilanden.

De *Amigoe* schrijft:

Reizigers van fatsoenlijken huize, die de reis met onzen tegenwoordigen Gouvernements-schoener *Johanna* van of naar de Bovenwindsche Eilanden hebben meemaakt, zijn allerslechtst over de bediening aan boord te spreken. Ontstemming, verontwaardiging en ergernis ligt op hun gelaat te lezen, wanneer zij daarover beginnen te spreken. Over de vriendelijkheid van den kapitein hebben zij niets dan lof. Maar daarmee is ook alles gezegd. Wie geen eigen proviand heeft meegenomen en een kokki om het toe te bereiden, kan zich vergasten of vergapen aan den gewonen matrozenkost. Stel u den ellendigen toestand voor van een zeezieke, wien de lucht van dat eten al draaiërig en onpasselijk maakt, voor wien er absoluut niets aan boord is om hem op te frissen, geen vruchten, niets, zelfs geen verfrisschenden dronk water. Want wanneer u dat water wordt aangeboden in een glas, waarvan men met eigen

BESCHIKBAAR.

Wij fotografeeren U thuis zonder verhooring

INLICHTINGEN:

FOTO-PERSBUREAU
 Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

oogen zoo pas gezien heeft, dat het zoogenaamd wordt schoon (of vuil) gemaakt met een handdoek, waarmee al het vaatwerk door de vuile handen der matrozen wordt afgedroogd, dan verdraagt men liever den hevigsten dorst, om het gevaar te ontloopen weer opnieuw zeeziek te worden.

Wat een verschil onder elk opzicht met de *Estelle*.

Ook wat de inrichting en het logies betreft. En dan die kajuit, waarin de twee hutten en de andere ligplaatsen voor zeezieke passagiers en ook de W. G. in uitmonden. Welk een toestand!

De *Estelle* was eigendom van het Gouvernement, en de kapitein, Mr. Knight Simmons, had zijn zaakjes keurig in orde, zoodat de passagiers ook over het eten niets te klagen hadden. De *Johanna* is door het gouvernement gecharterd en de eigenaar, Mr. Nisbeth, strijkt zijn geld daarvoor op zonder zich het hoofd te breken met wat een reiziger redelijker wijze en fatsoenlijkheidshalve toekomt. En het Gouvernement, ook al weer uit bezuiniging, trekt zich van de behandeling der passagiers, schijnbaar geen zier aan, of schuift dien plicht op den kapitein. Er zijn twee belangen, die met elkaar in botsing komen. Beider streven is het zaakje op een koopje te doen, maar de passagiers worden er de dupe van.

En dat mag niet. Als men bezitter is van een duur passagebiljet 1ste klas, dan mag men ook wel 1ste klasse behandeld en bediend worden.

En dat lijkt er nu niets op.

Koloniale Raad.

Met de *Van Renselaer* is 12 Juni op Curaçao aangekomen de heer A. G. Statius Muller, voorzitter van den Kolonialen Raad.

Uit den Verren Vreemde.

De Chineesche chaos.

Wij vonden den Chineeschen warwinkel wel aardig weer gegeven in de volgende beschrijving.

Wil men een poging doen om het verloop der zaken in China te volgen, dan heeft men zich met een goede dosis volharding, scherpzinnigheid en berusting tevens te wapenen.

Het lot van president Li is onzekerder dan ooit. Het verzet, dank zij den steun van het leger aan de overwinnende hand, heeft hem vervallen verklaard. De president vluchtte en gaf dus vrijen gang aan de eischen van zijn tegenstanders. Om zich persoonlijk aan de zaak te onttrekken, gaf hij de zegels, teekens van zijn hooge waardigheid, over aan den gouverneur van Tientsin. Hij verdween daarop in het gebied der Britsche concessie, doch, als moderne Antée, zijn krachten herwinnend op vreemde bodem, heeft hij een nieuw ministerie benoemd, dat zich langs de groote spoorlijn van Petchili naar zijn grooten voorman spoedde.

Daarop hebben Senaat en Kamer, vereenigd als nationaal Chineesche vergadering alle decreten nietig verklaard, welke door president Li genomen zijn, en hebben zij bij acclamatie aangenomen om over zijn vervallenverklaring te stemmen. Doch toen tot deze stemming moest worden overgegaan, was de vergadering leeggelopen, het *quorum* werd niet bereikt.

De rol van den geneesheer bij de vreedzame doordringing van Marokko.

Maarschalk Lyautey heeft eens gezegd: Voor de bevreemding van Marokko is een geneesheer een bataljon waard. De professor Desnos heeft in een bijeenkomst van de Académie de médecine te Parijs een overzicht gegeven van de werkzaamheden van de gezondheidsdiensten in Marokko, die daar een weldaad van voorziening en geneezing uitmaken. Het meest typisch is de vliegende groep, die overal heen gaat waar besmettelijke ziekten of haarden van besmetting gesignaleerd worden. Zoowel de behandeling der zieken, als het treffen van ingrijpende maatregelen ter bevordering van de openbare hygiëne behoort tot haar taak. De geneesheer van deze groep bezoekt dorpen, markten en andere verzamelpunten, hij verstrekt geneesmiddelen, voert inenting uit, en geeft de methode aan om syphilis te bestrijden.

Pokken en schurft verdwijnen hierdoor. Kon 80 pCt. der bevolking beschouwd worden als door syphilis aan-

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
 Hofleverancier.

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,
 's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.
Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.
 Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, 1e Coupeuse,
 Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.
 Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

... hierin is groote verbetering te bespeuren. De roep
 van de wijze van optreden van den rondtrekkenden ge-
 neesheer heeft zich algemeen verspreid in de „bled“ en
 de bergen, zijn optreden is de politiek van den glimlach
 genoemd. Het verzet of de weerzin tot toenadering is bij
 dan één stam gebroken door bemiddeling van deze
 politiek.
 Maar het behoort er wel niet bijgevoegd te worden, dat
 de zelfverloochening, aan den persoonlijken moed, aan
 geestkracht van den geneesheer in deze niet minder
 eischen worden gesteld als aan zijn kennis en aan
 beleid.

**Bezuiniging op de bestuursorganisatie in
 Portugeesch Voor-Indië.**
 Het gerucht is de Portugeesche koloniale huishouding
 maard door haar grootscheepschen opzet. 't Schijnt ech-
 niet gemakkelijk te zijn daarop bezuiniging door te
 nemen; hetgeen wij lezen over de poging om de afschaf-
 te krijgen van twee gouverneurschappen op de west-
 van Voor-Indië, waar eenige van elkander gescheiden
 herinneren aan de eenmaal uitgestrekte Portu-
 besittingen, geeft althans dien indruk.

Het officieele blad van Goa gaf onlangs een voorstel
 den Wetgevenden Raad ingediend door het niet-ambte-
 lid, den heer Figueredo, om de gouverneursposten van
 man en Dioe op te heffen. Deze vormen nu zelfstandige
 gouverneurschappen, welke, volgens voorsteller, best kun-
 worden gebracht onder den gouverneur-generaal van
 , al liggen zij op eenigen afstand van de standplaats
 Zijne Excellentie verwijderd.
 Plaatselijk schijnt men met dit voorstel tot onthoofding
 ingenomen. Daman heeft zijn meeting gehad, onder
 zitterschap van Dr. Castilino Fernandes en bijgewoond
 vele der vooraanstaande burgers. Het gouverneursge-
 van Daman is ook weer in twee deelen gesplitst,
 door een strook Britsch-Indisch terrein gescheiden zijn.
 andere stuk heet Nagar Avely, van daaruit is sym-
 betuigd met het Damansche protest.

De instelling van het gouverneurschap dagteekent van
 dan vier eeuwen her, dat is, meent men, al een
 nemende reden om de traditie te eerbiedigen, maar er
 komen ook moreele en materiele belangen van de bevol-
 bij te pas. Behalve Dr. Fernandes voerden nog 't
 de heer Fr. X. Soares de Viegas, voorzitter van
 gemeenteraad van Nagar Avely, en de heer C. Roque
 da Costa, een van de voornaamste landeigenaars.

Van een uiting van inlandsche zijde vonden wij geen
 melding gemaakt. Toch waren wel inboorlingen op de
 meeting te Daman aanwezig, want 't verslag maakt mel-
 van een vertolking van het in het Portugeesch ge-
 rokene in Goejarati, ten behoeve van de aanwezigen uit
 bevolking.

Neemt men de totale uitgestrektheid van de verspreide
 Portugeesch gebied in aanmerking, en vergelijkt
 deze met de grootte van een provincie van het Britsch
 gebied onder één gouverneur, dan lijkt de opzet
 één gouverneur-generaal met twee gouverneurs inder-
 zeer overdreven, zelfs als men rekening houdt met
 afstand waarop de Portugeesche deelen van elkander
 , die toch alle ingesloten zijn binnen het gebied van
 éénen Britschen gouverneur te Bombay.

Monroelee en oorlogsschuld.

Men heeft zowel in Engeland als in Frankrijk het
 zoek van den Amerikaanschen minister Mellon aan Eu-
 in verband gebracht met voorstellen van de Ver-
 ten om de bezittingen van deze landen in West-Indië
 te nemen, ten einde zoodoende de groote oorlogs-
 schuld aan N.-Amerika af te doen. Zowel in de Britsche als
 de Fransche Volksvertegenwoordiging heeft dit tot het
 van vragen geleid. Baldwin en Poincaré hebben
 ten stelligste tegen het recht van bestaan van deze
 uitgesproken. Zij zouden zelf het stellen ervan be-
 vrouwen als beledigend voor de nationale eer van hun
 land.

In verband hiermede is herinnerd aan een streven van
 Canada om de Br. West-Indische eilanden tot een onder-
 van dit gemeenebest onder Br. vlag te maken.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

De Secretaris-Penningmeester der Vereeniging
 „Oost en West“, is van 17 dezer tot 27 Augustus
 afwezig.

Van de Afdeling Arnhem:

Geen Jaarverslag.

N. V. Meubelfabriek „DELTA“

Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893

NIJMEGEN

Wij kunnen U momenteel aanbieden: S

Complete Huiskamers van af f 315.-

**Rekening en Verantwoording over 1922.
 Ontvangsten:**

Januari 1. Saldo	f 31.15
Januari 1. Rente Spaarbank	2.72
Januari 15. Postw. Den Haag (contrib. Mevr. Staal v. Holstein v. Vloten)	5.—
Januari 17. Contr. H. J. M. Baumann 1922	2.50
Januari 17. Incasso-Bank (contr. 1922: de Goeyen f 2.50, Mevr. Staal v. Holstein v. Vloten f 5, Mevr. v. Zijll de Jong f 5, Eerkan f 5, Meij. de Visser f 2.50, Jasper f 1.50, Gelderman f 5, Stolz f 1.50, Harmens f 2.50, Bonsema f 2, Hartvelt f 2.50, van Straaten f 5, Reynvaan f 5, Lucardie f 5, Rozendaal f 5)	55.—
Januari 20. Incasso-Bank (contr. 1922: Mevr. Hup-scher Heijting f 2, Lieferinek f 5, Smits f 5, Donk f 2.50, Mevr. Dunlop Mikkers f 5, Mr. Kist f 1.50, Bn. v. Verschuer f 2.50)	23.50
Januari 27. Incasso-Bank (contr. 1922: Berkhout f 2.50, Schröder f 5, Bijlers f 2, Willemstijn f 5, Stöcker f 5, zoomede contrib. 1921 Stöcker f 5)	24.50
Januari 31. Incasso-Bank (contr. 1922 Dames van Eeghen)	5.—
Februari 7. Incasso-Bank (contr. 1922 Lucas f 5 en Wattendorff f 5, zoomede contrib. 1921 Wat-tendorff f 5)	15.—
Februari 10. Incasso-Bank (contr. 1922 Deinum f 5, Bezemer f 2)	7.—
Februari 14. Incasso-Bank (contrib. 1922 Schap-huis f 5)	5.—
Februari 21. Incasso-Bank (contrib. 1922 Mevr. Sleyster f 5)	5.—
Mei 26. Incasso-Bank (contrib. 1922 de Witt Elen-baas f 2.50, Horneman f 5, Benjaminus f 5, Jan Meyer f 2.50, v. d. Vegte f 5, Jhr. Laman Trip f 5, F. Twiss f 5)	30.—
October. Hoofdbestuur, contrib. Gerritsen	5.—
Totaal	f 216.37

Uitgaven:

Januari. Rente Spaarbank bijgeschreven	f 2.72
Februari 14. M. Linders, 100 kaarten Lidmaat-schap	2.75
Februari 17. Aan Hoofdbestuur f 82.20 = 60 pCt. van in 1921 ontvangen contributiën, ad f 137, plus f 5 voor de 2de maal betaalde contrib. Mevr. Staal v. H. v. Vloten, plus f 5 contrib. 1922 Deinum te Zandvoort, plus f 10 contr. Wattendorff over 1921 en 1922 te Laren (N.-H.)	102.20
Februari 24. Incasso-Bank, kosten invordering contributiën	7.36
Maart 4. Spaarbank	75.—
Mei 26. Incasso-Bank, kosten inv. contrib.	1.45
December 31.	24.89
Totaal	f 216.37

**Van de Afdeling Apeldoorn:
 JAARVERSLAG 1922.**

Op 1 Januari 1922 telde de afdeling 43 leden en 8 begunstigers, welke getallen op 1 Januari 1923 gestegen waren tot 54 leden en 32 begunstigers, een toename van 11 leden en 24 begunstigers. Het verloop der leden wijst aan een verlies door afschrijving van 2 leden en 2 begunstigers; terwijl één lid verzocht op de lijst der begunstigers te worden overgebracht en omgekeerd één begunstiger op de ledenlijst werd overgeschreven; 5 leden vertrokken uit de gemeente. Daartegenover stond een aanwinst van 16 nieuwe leden, en 3 welke uit andere afdelingen overgeschreven werden; met 26 nieuwe begunstigers.

Het bestuur vergaderde in het afgeloopen jaar zes maal. Op 13 April sprak baron v. Asbeck en op 26 April prof. Balke; beiden over West-Indië. Het plan om een gamelan-voorstelling te geven stuitte af op verschillende bezwaren. Eveneens ging niet door het plan om Indische tooneelstukjes op te voeren, daar de gevraagde tooneelvereniging niet antwoordde op het gedaan verzoek. Op 13 December sprak onze voorzitter, de heer G. J. Reerink, voor de buurtvereniging 't Loo. Van dergelijke lezingen voor andere buurtverenigingen kwam tot heden niets, omdat de aangeschreven vereniging niet antwoordde. Op 16 December behandelde de heer P. J. Ravesteyn het onderwerp: „Het Hindoeïsme als beschavingsfactor op Java“ voor de afdeling.

Een plan, dat het Bestuur reeds lang bezig hield, is het houden van een tentoonstelling. Na bespreking met den heer Dr. H. H. Zeylstra te Deventer, schreven we verschillende lichamen aan, welke alle medewerking beloofden, doch met de bepaling, dat 't geen of zoo weinig mogelijk financiële offers mocht eischen. Advertenties, circulaire en krantenberichten brachten tot heden leden en belangstellenden niet verder dan tot de toezegging van een bedrag

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512
 DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

V. MASSARO
KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM

LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAIËK,
 STEEN- EN HOUTGRANIET VLOEREN,
 LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN
 GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.

CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN
 Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

BESCHIKBAAR

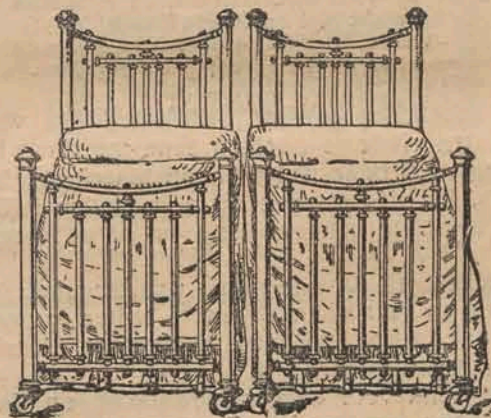
Volkomen Genezing is voor iedereen te bereiken met de uitstekende „INDRA“-medicijnen
 Dj. Leverziekte en Galsteen, Dj. Nierziekte en Niersteen, Dj. Ingewandziekte, Dj. Suikerziekte, Dj. Menstruatie, Dj. W. Vloeiing, Dj. Blinde Darm, Dj. Bloedzuivering; tegen RHEUMATIEK en JICHT, dragen reeds duizenden de radlo netieve „INDRA“-ARM-BANDEN. Prijzen der Bandoes f 1.75 en f 2.25; der armbanden in 3 grootten: f 3.—, f 4.— en f 5.—
N. V. INDRA - Coolsingel 11a - ROTTERDAM
 Bij alle voornamere Drogisten verkrijgbaar

W. J. M. SIMONIS

voorteen Firma Th. A. A. SIMONIS.
 GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON H. 4420

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8 1/2 tot 6 uur.

BESCHIKBAAR.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN

DEN HAAG

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJMENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

**NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE**

**Programma voor Jaargang VIII
(MEI 1923-APRIL 1924)**

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende
rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang
worden opgenomen:

- Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong
der Hindoe-Javaansche kunst.
- J. G. DOORMAN, In de Preanger.
Vormen van het Oosters despotisme
in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
- T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs
van den Boroboeoer.
Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-
Javaansche kunst.
- T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
- J. E. JASPER, Naar den top van den berg Siamat.
- G. KALFF, Blitar.
- JAAP KOOL, Over Gongs en Ankloungs.
- Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche
kunst.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer
in Europa.
- Dr. J. J. PAERELS, De Indigo-cultuur.
De Katoen-cultuur.
De Gambir-cultuur.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van
Nederlandsch-Indië.
- Jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo.
Bezoek
Gouverneur-Generaal op Lombok.

- Jhr. B. C. C. M. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het
oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
- K. TIDEMAN-VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk.
Badplaatsen op Java.
- J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd
opgericht ten einde te trachten eene meerdere be-
langstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar
zullen wij het ten eerste op prijs stellen indien
wij ook op Uwe medewerking en steun mogen
rekenen.

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter
beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven
aan welke adressen wij een nummer ter kennis-
making mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze
manier en ons aanbevelen houdend voor Uwe
wenken, welke wellicht een verhooging van het
aantal abonnementen ten gevolge kan hebben,
teekenen wij

Hoogachtend
DIRECTIE MAANDBLAD
„NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW”

TRICOT ONDERGOEDEREN
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

van f 50— voor het garantiefonds, met nog f 50 van het
i.B. tot f 100 gegroeid en het in bruikleen willen afstaan
van vele voorwerpen.

Om het aantal leden te vergrooten werden een 300-tal
circulaires verzonden; bovendien werd een stuk geplaatst
in het orgaan der Vereeniging om Indische menschen attent
te maken op Apeldoorn als woonplaats. Voor de tentoon-
stellingsplannen werden een kleine 200 circulaires verzonden.
Aanrakingspunten werden gezocht met Epe, mogelijk zal
dit nog in 1923 tot eenig resultaat leiden.

In het Bestuur kwam eenige verandering, doordat op de
vergadering van 10 Juli de heer F. Gerdes Oosterbeek mee-
deelde, dat hij zijn functie als voorzitter meende te moeten
neerleggen, daar hij niet den tijd had de noodige leiding te
geven. De Vice-Voorzitter heeft daarna het voorzitterschap
waargenomen. Doordat de heer F. Gerdes Oosterbeek zich
geheel terugtrok, door van lid begunstiger te worden, zullen
er voor zijn plaats als hoofdbestuurder en als bestuurslid
der afdeling andere functionarissen moeten aangewezen
worden.

Hiermede is het voornaamste uit het vereenigingsjaar 1922
van deze afdeling gereleveerd.

Rekening 1922.

Inkomsten.

Saldo per 15-22/22	f 101.57
Contributies	58.50
Entrée's 12 en 26/4	29.50
Lezing t Loo 16/12	15.—
Totaal	f 204.57

Nadeelig saldo	30.16
Blijft	f 234.73

Uitgaven.

Porti.	
104 Postzegels à 10 ct.	f 10.40
70 postzegels à 7½ ct.	5.25
Febr./Mrt. 241 circ.	4.20
April 80 conv.	1.60
Plaatjes verzonden	0.50
Nov. 125 circ.	2.50
Totaal	f 24.45

Bureau.	
Papier, enz.	f 3.85
500 enveloppen	2.75
Copiëerinkt, sponsjes	0.65
200 hectogr. v. d. tentoonst.	2.90
Stempeldooskussen	0.40
Totaal	10.13

Zaalhuur.	
23/2	f 2.50
12 en 26/4	20.20
Totaal	22.70

Inning contrib. v. Dijk	2.35
West-Indische film	5.—
500 cir. + kaarten	f 14.55
300 toegangskarten	4.—
Totaal	18.55

Advertenties 1-9/5	f 23.20
28/12	26.85
Totaal	50.05

3 Nota's Remeyer 12/26-4 en 13/12	15.59
Nota van P. J. v. Ravesteyn	44.85
Reis- en verblijfkosten:	
Alg. verg.	f 14.—
Epe	1.80
Deventer	2.25
Nota Schimmel	10.60
Totaal	28.65

Huur van plaatjes 12-16/12	5.75
Diversen, foaien, thee 12-26/4, 16/12	6.95
Totaal	f 234.73

Begroting 1923

Inkomsten.

Contributie leden	f 185.50
Contributie begunstigers	31.—
Totaal	f 216.50

Nieuwe leden	f 25.—
Begunstigers (schatting)	15.—
Totaal	40.—

Entrée's (schatting)	12.50
Totaal	f 269.—

Tekort	111.—
Totaal	f 380.—

Uitgaven.

Nadeelig saldo 1922	f 30.16
Afdracht aan H.B. 60 pCt. van f 207.—	124.20
Zaalhuur	f 32.50
Advertenties	25.—
Projectie	7.50
Porti en bureau	65.—
Circulaires	25.—
Lidm.kaarten	12.50
Honorarium	f 25.—
Reis- en verblijfkosten	60.—
Zaalhuur Dec. '22	85.—
Onvoorziën	10.—
Totaal	f 380.—

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

- E. Kühr, Barentsstraat 45, Den Haag, als ingenieur.
- C. W. Boon, Marewijk 159, Leiden;
- C. G. M. van Arcken, Berg en Dalsche weg 22, Nijmegen;
- W. A. G. Perke, Amsterdamsche straatweg 14bis, Utrecht,
als administratief ambtenaar B.B.
- C. A. Scheepens, 2de Schuytstraat 76, Den Haag, als
leeraar M. O.
- J. M. Nagtegaal, Delfgaauwstraat 101a, Rotterdam, als
onderwijzer.
- J. C. C. Haar, Nieuwsteeg 12, Leiden;
- S. van der Harst, Anthonie Duyckstraat 39, Den Haag,
als administratief ambtenaar B.B.
- E. F. Buitelaar, Nassaustraaf 51, Schiedam, als onder-
wijzer.
- C. N. A. de Voogd, „Rijnzicht”, Grebbedijk, Wageningen,
als houthvester.
- J. P. van Dam, Pieterkerkhof 30, Leiden, als admini-
stratief ambtenaar B.B.

Mutaties van 18 tot 25 Juli 1923.

Nieuwe Leden.

- Mr. R. J. de Wal, Gep. O.-I. Rechterlijk Ambtenaar, Den
Haag, Suezkade 167. f 5.
- J. F. Bok, Den Haag, Prins Hendrikplein 28. f 5.
- J. Frappier, Den Haag, Verhulststraat 26. f 5.
- B. Jacobsen, Den Haag, Statenplein 6. f 5.
- Mej. C. H. B. van der Linde Schotborgh, Den Haag, Da-
guerrestraat 79. f 5.
- F. van der Vennen, Commies P.T.T., Den Haag, Jacob
Hopstraat 1. f 5.

Afschrijven.

- J. Ashgaard, Ingenieur B.O.W., Silangkang (Sumatra).

Adresveranderingen.

- Jonkvrouwe J. E. Schuurbeque Boeye, van: Apeldoorn,
Vijfpronglaan 15, terug naar den Haag, Borneostr. 3. f 3.
- E. M. van Hille, oud Luit.-Kol., N.-I. L., Velp, van: Hooge
Weg 6, naar: Biesdelschelaan 10 A.
- J. V. Turpijn, Controleur P., T. en T., van: Tjandjoer,
naar: Den Haag, Obrechtstraat 524. f 5.
- E. A. Pan, van: Haarlem, Westerhoutstraat 18, naar:
Den Haag, Hotel Twee Steden. f 5.
- B. Braat, Inspecteur Scheepvaart O.-I., van: Vlissingen,
naar: villa „Hoogh-Duyne” te Bloemendaal (afd. Haar-
lem). f 5.
- J. J. van Leeuwen, Hoofdinspecteur van Politie, Utrecht,
van: Van Alphenstr. 15, naar: Buys Ballotstr. 19.
- Mevr. A. Savage-Harloff, Utrecht, van: Maliebaan 78a
naar: Willem Barendsstraat 24.
- Mr. E. N. W. Maas, Tubbergen (Ov.) van: Hotel Loo-
huis naar: Secretarie.
- H. L. C. B. van Vleuten, oud-Resident, van: Wassenaar
naar: Bandoeng, Nieuwe Merdikaweg 9.
- Mr. C. W. Hopster, Rechterlijk Ambtenaar, van: Apel-
doorn, villa „de Paddestoel” naar: Weltevreden, Dep. v.
Justitie.
- Dr. H. F. Lumentut, Off. v. Gez. 1e kl., van: Bandoeng
D. v. O., naar: Weltevreden, Koningsplein-Oost 12.
- E. J. Schröfer, Directeur 1ste Muloschool, van: Welte-
vreden, Dep. v. O., naar: Semarang.
- C. Salomonson, Gegrad. Ambt. S.S. op wachtgeld, van:
Bandoeng naar: Bangil.

M. A. VREESWIJK

WIJNHANDEL - UTRECHT

Uitvoerige Prijscourant op aanvraag gratis.

BESCHIKBAAR.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG
 Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE **Filiaal: ARNHEM**
Noordwal 4, Tel. 2461 **Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195**

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

WONING VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0,75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

WONING VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Serie I.
1. Nederlandsch-Indië en de handel.
  2. Indische toestanden gezien door een Inlander.
  3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
  4. Sarikat-Islam.
  5. De Sulkernijverheid in Nederlandsch-Indië.
  6. De afschaffing van de laatste heerdiensten op Java.
  7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
  8. De Europeesche vrouw in Indië.
  9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
  10. Over de Kolonie Suriname.

- Serie II.
1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
  2. Het Javaansch tooneel.
  3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
  4. De theecultuur op Java.
  5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
  6. Een doode taal in Indië.
  7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java.
  8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
  9. De Javaan gelijk bij schijnt en is.
  10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

- Serie III.
1. Over Ball en zijne bewoners.
  2. Bevloeding in Nederlandsch-Indië.
  3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
  4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenaangeerde werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS
 Wijnhandel
 Kantoor: Noordeinde 202 · DEN HAAG · Tel. H. 2913
 SPECIALITEIT in **ROYAL BARSAC** Grand Vin Etampé à f 2.25 per flesch.
MEDOC, Superieur à f 1.25 per flesch.
 Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S MEUBILEER.MIJ.
MEUBELN
 BETIMMERINGEN
 BEHANGERIJ
 STOFFEERDERIJ
 DEN HAAG ROTTERDAM
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
 TELEFOONH. 1076 TELEFOON No. 1774

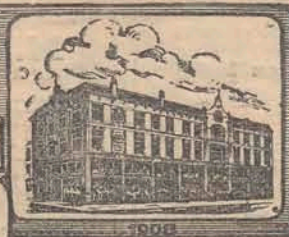
Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa
 Agenten: MEYER & Co's SCHEEPPAART-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Huishoudelijke
en Keuken-Artikelen
Kolen- en Gasfornuizen

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773

Baden en Geysers
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels

Bach

Wereldmerk

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS
's-GRAVENHAGE - SOERABAYA
Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. M. 1403

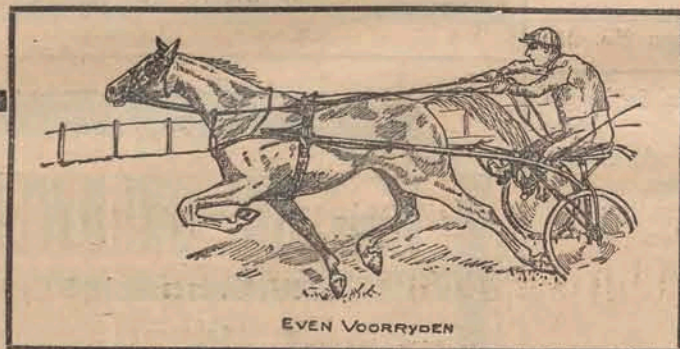
Wendt U voor
**Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren,
Stemmen en Transporteeren**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het meest
bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIALAAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO's
UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

De Paardenwereld
Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN
Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amster-
dam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorin-
chem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.
Daarenboven te 's-Gravenhage in **HILLEN'S** Sigaren-
Magazijn, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan
v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

VOORTZETTING
van de
ZOMER-CONFECTIE-OPRUIMING

Fa BECHT Passage 58 - Tel. 2860 **DEN HAAG**

Glas- Porcelain- Aardewerk **INDIË** Email merk „Ketel”
Berkefeld Filters :: **INDIË** :: Gero - Alpaca - Zilver

Zendingen naar Indië worden gratis en onder volle garantie voor gawe overkomst verzonden

Magazijn „NEDERLAND”
KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

Uitrustingen
voor de Tropen

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontbieden.

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdstkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg